

د دسمال یادلسیز پېژندنه

د 9 عدد 9 واحدې نښې لکه: 9 دلفې پنسلونه، 9 د مېرې. د 1، 9 شیان به
د 9 مربع کانز په ذریعہ سره په لومړي کور کې بنودل کېږي.

			○○○○○ ○○○○
--	--	--	---------------

15 واړه کلان هم په لومړي کور کې بنودل کېدای شي لیکن دا به د پېرځای او وخت ونیسي.
په لومړي کور کې د لسو واحدو څخه زیات نه شي پاتې کېدای. کله چې په دی کور کې لس واحد
ځای پرځای شول بیا سره راټول او د پنځې کرښې کیسې خوا ته اړول کېږي او دیوې مربع په
ذریعہ سره بنودل کېږي.
یو مربع چې په دویم کور کې ځای پرځای شوي وي لس لوستل کېږي.

		○	○○○ ○○
--	--	---	-----------

			○○○○○ ○○○○○ ○○○ ○○
--	--	--	-----------------------------

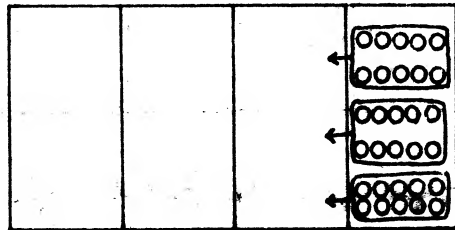
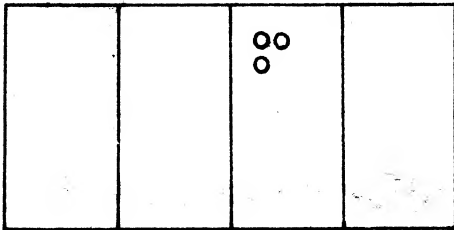
که د 15 عدد په نظر کې ونیسولس واحد د لومړي کورنۍ دویم کورته اړول کېږي او 5 واحد په لومړي کور کې پاتې کېږي. په نتیجه کې یوه مربع په دویم کور کې او پنځه مربع ګانې په لومړي کور کې لیدل کېږي.

لس جمع پنځه مساوي په پنځلس سره کېږي.

د 30 د عدد ښودنه

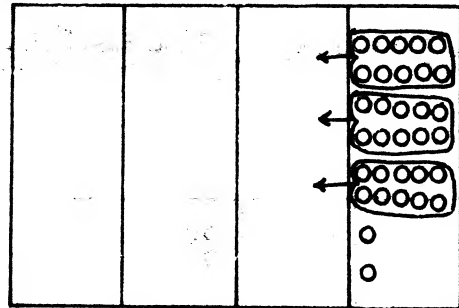
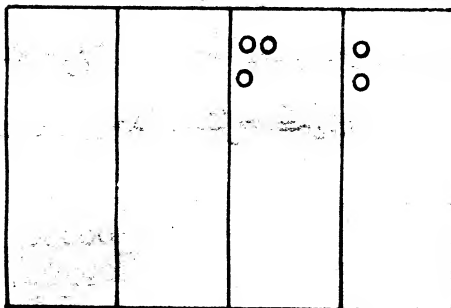
لومړۍ دېرش مربع کافي د چوټ په لومړۍ کور کې اېښودل کېږي.

اوس موږ ټول کولای شو چې د لسو عددونو ګروپونه دویم کور ته ولارو. په پورتني صورت کې موږ ته 3 ګروپونه چې هر یو یې د لسو عددونو څخه تشکیل شوی دی په لاس راځي. جمله 30 واحد، څو ګله چې د پنځمې کورنۍ کینډې خواته یعنې دویم کور ته اړول کېږي 3 لسیز کېږي. موږ ته په دې ترتیب درې مربع کافي په دویم کور کې په لاس راځي او په لومړۍ کور کې هېڅ نه پاتې کېږي. دا عدد د 30 لسیز او یا دېرش واحد لوستل کېږي.

د 32 عدد بنسونه

لومړی 32 مربع کافي د چوټ د تختې په لومړۍ کور کې ځای پر ځای کېږي، شاګردان يې يو يو شمېرې خو (وخت نريات نول کېږي) د لسيزو سيستم موږ سره ډاکومک کوي چې ژر ټډيې وشمېرو. هغومره زيات د لسو عددونو کړو پونه جوړېږي څومره چې امکان ولري. په نتيجه کې به د لسيزو عددونو درې کړو پونه او دوه نورو واحدونه ولرو.

په دې ترتيب موږ ته 3 مربع کافي په دويم کور کې او دوی مربع کافي په لومړۍ کور کې پلاس

راجي.

او موږ لولو: 32 يا ټيټې ولري لس جمع دوه واحده.

همدا رنگه د ټولو لسيزو عددونو لپاره په همدې ډول عمل کېدای شي.

موږ ته اسوته مصلحت درکړو چې د وضاحت او آسانتيا په خاطر د يويز عددونو او لسيزو عددونو

د بنسود لپاره د مختلفو رنگونو مربع کافي استعمال کړي. مثلاً: آبي روښانه رنگه مربع کافي د يويز عددونو

د بنسود لپاره، د غوښتنې تيز رنگه مربع کافي د لسيزو عددونو لپاره استعمال کړي.

اوس به دسلینز و عددونو طریقہ وکړو

www.libtool.com.cn

دسلینز او زریزو عددونو طریقې د تېرولو ستل شویو طریقو په ډول دي. د

100 عدد: پلومرۍ کورکې سل وړې مربع کافي ځای پر ځای شوې دي.

سل واحد مربع کافي باید د لسو واحدو په کړو پونو سره راټولې کړل شي.

مونږ ته په همدې ډول لس کړو پونه د لسو واحدو په لاس راځي $10 \times 10 = 100$ د لومړي

کور د سلو مربع کانو څخه مونږ ته لس مربع کافي په دویم کورکې په لاس راځي؛ څو ننگه چې مونږ د

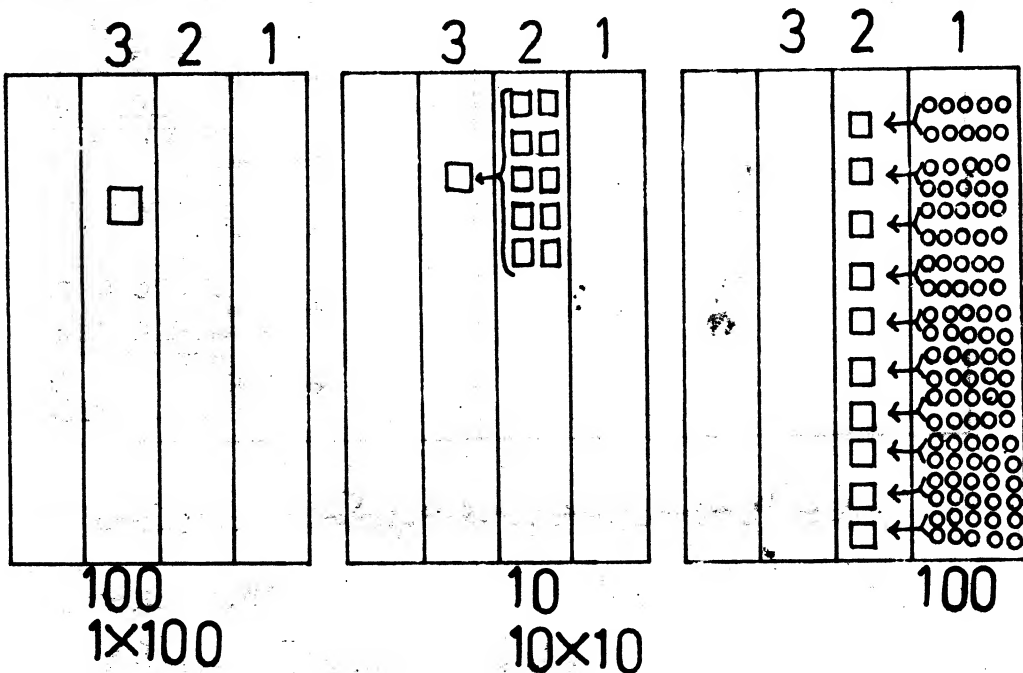
دیسمل یا سلینز سیستم استعمالو نو مونږ د لسو مربع کانو کړو پ جوړولو ته دوام ورکوو همدارنگه کور و چې لس

دسلینز وکړو پ په دویم کورکې جوړېږي.

کله چې د دویمې پندې کړنې نه اورو نو مونږ د لس سلینز وکړو پ مربع کافي په یوه مربع تبدیلیږي چې

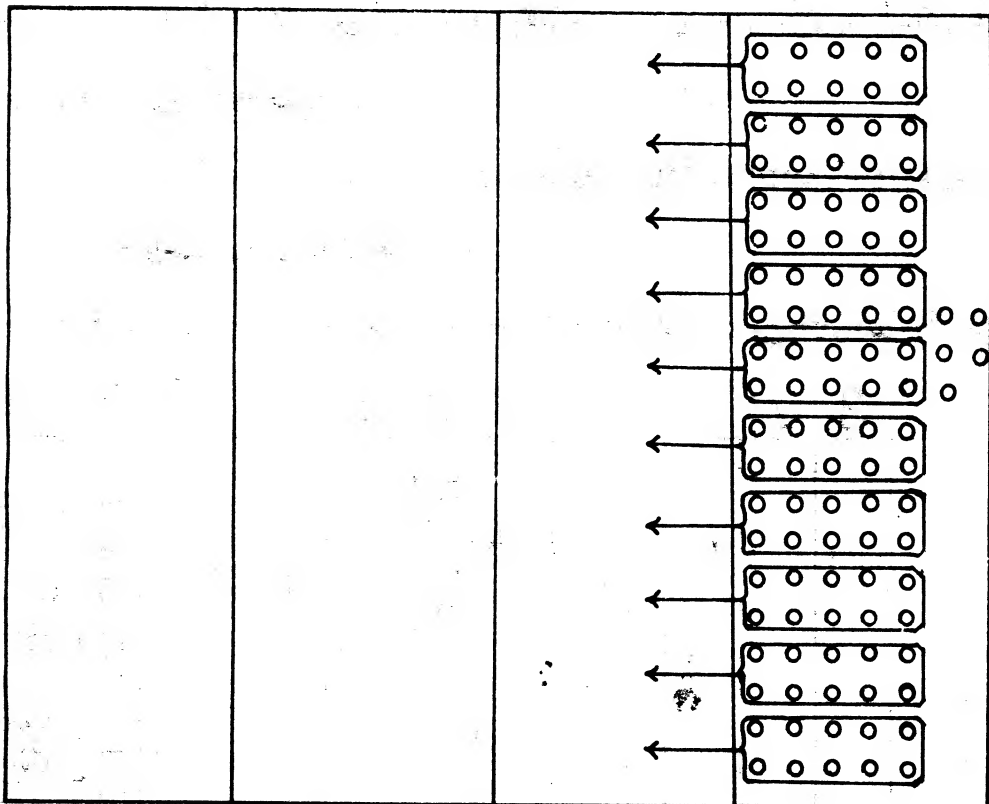
لس سلینز او یا سل واحد لوستل کېږي.

په پای کې مونږ ته یوه مربع په دویم کورکې، صفر مربع په دویم کورکې او صفر مربع پلومرۍ کورکې پلاس راځي.

د 105 عدد

105 درې مربع کاني په لومړي کور کې ځای پر ځای شوي دي. که چېرې مونږ ورڅخه د لسو واحد
 کروږونه جوړ کړو نو لس کروږونه د لسو واحدو په لاس راځي. پدې ډول مربع کاني په دويم کور کې چې
 هره يوه يې لس واحدې شينې لاس ته راځي او په لومړي کور کې پنځه واحدې پاتې کېږي.
 اوس د دويم کور نه يو د لسو لسيز وگروپ دريم کور ته اړوو.

دا د لسو لسيز وگروپ په دريم کور کې د يوې مربع په دريمې سره بنودل کېږي.

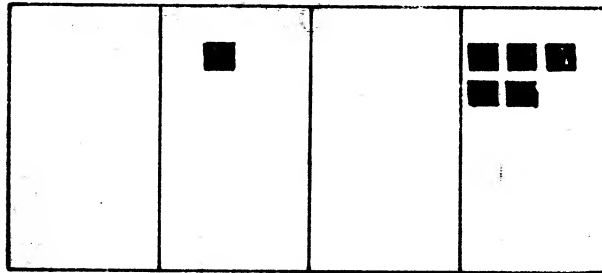
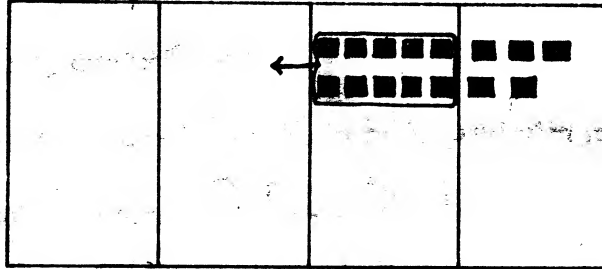
لس لسيز او يا سل واحدې.

په دريم کور کې چې لسيز راښيي هېڅ يوه مربع نه لرو.

پنځه مربع کافي چې هر يوه د يوه واحد ښودنه کوي په لومړي کور کې دي.

www.libtool.com.cn

لوداسې لوستل کېږي:

د 115 عدد

www.libtool.com.cn

115 مربع کاني په لومړي کور کې ځای پر ځای شوي دي. که چېرې د لسيز گروپونه ځنې

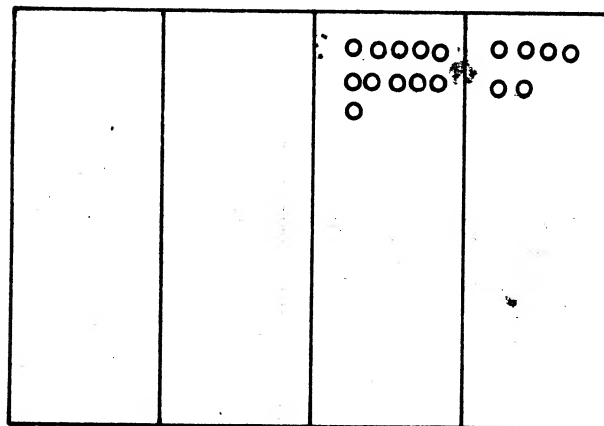
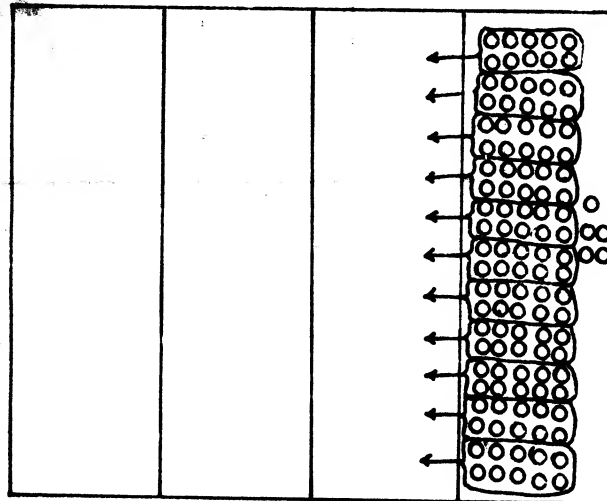
جوړ کړو مونږ ته 11 گروپونه او 5 واحد په لاس راځي.

په دويم کور کې مونږ ته په همدې ترتيب 11 مربع کاني لاس ته راځي چې هر يوه لس واحد بنډي.

$$11 \times 10 = 110 \text{ لسيز لرو}$$

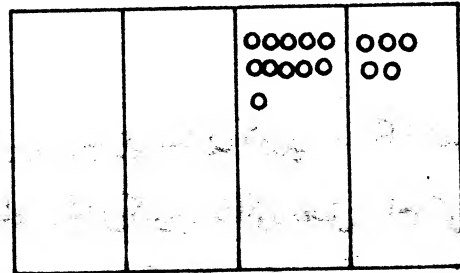
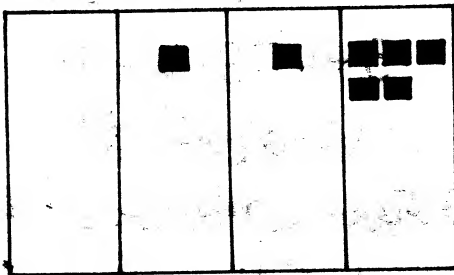
په لومړي کور کې پنځه مربع کاني پاتې دي کوي چې مونږ په لسو گروپ نه کړای شوې.

$$5 \times 1 = 5 \text{ دا پنځه مربع کاني 5 واحد بنډي}$$

په دویم کور کې مونږ 11 مربع کاني لرو کوي چې: واحد 10×11 راښيي.
 اوس راځي چې دا لښ په لسو گروپونو سره راټول کړو. همدارنگه مونږ ته يو گروپ د 10 لښ او يو
 لښ په لاس راځي.

د 10 لښ گروپ د پنډې کرښې بلې خوا پخې دريم کور ته اړول کېږي. دا گروپ په دريم کور کې
 په يوې مربع سره ښودل کېږي چې لس لښ يا په بل عبارت سره سل واحد ښيي.

مونږ ته پدې ډول يو مربع د سلو واحدو په دريم کور کې، يو مربع د لسو واحدو په دویم کور کې
 او په پای کې پنځه مربع کاني چې هره یوه یو واحد راښيي په لومړي کور کې لاس ته راځي.
 د دواړو اوزيانو عددونو لپاره ښوونکی تل همدا طريقه استعمالوي.

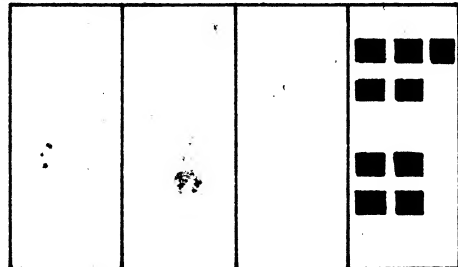
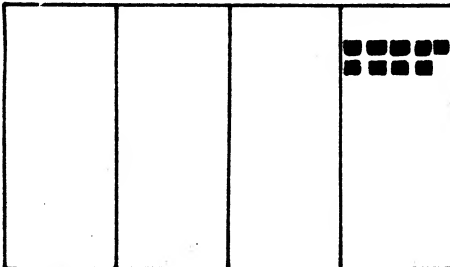
دجمع کولو قاعده

د یوه عدد مطابق د مربع کانو شمېر پر تڅی نښلول کېږي. د دوو عددونو جمع چې د دواړو د جمع حاصل د 10 څخه لږ وي.

$$5 + 4 = 9$$

5 آبی رنگه مربع کافي ملومړی کور په پورتنۍ برخې پورې نښلول کېږي. د 5 لاندې 4 شین رنگي مربع کافي په لومړي کور کې ځای پر ځای کېږي. شاګرد تڅی ته راځي کولای شي چې مربع کافي سره یو ځای کړي او د تڅی په لاندینۍ برخې کې 9 مربع کافي ونښلوي چې همدا د سوال ځواب دی.

لاندې شکل وگورئ.

د دو عددونو جمع کول چې مجموعه یې د 10 او 20 په مینځ کې وي

www.libtool.com.cn

$$7 + 5 = 12$$

لکه مخکې موچې ولیدل د دو عددونو مربع کافي چې بېلابېل رنگونه لري په لومړي کور کې
ځای پرځای کېږي.

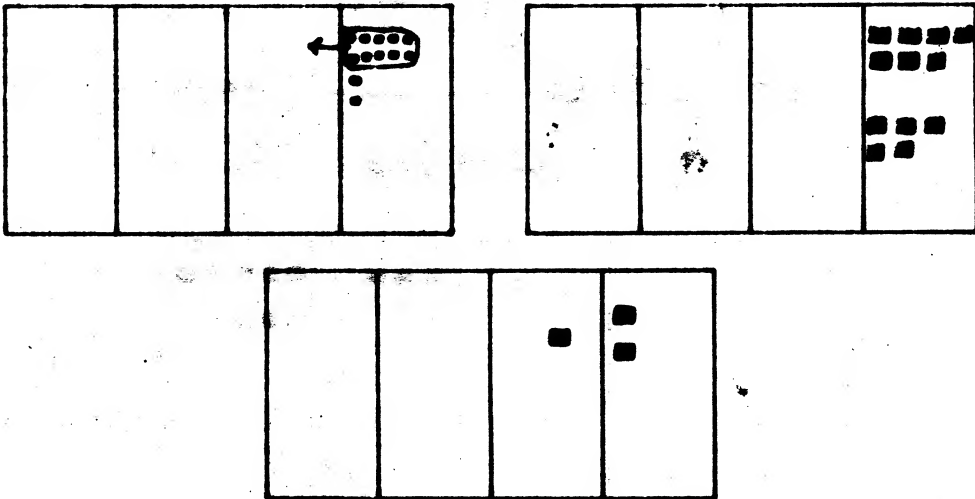
د 7 عدد په پورتنۍ برخه کې او د 5 عدد د هغه لاندې ځای پرځای کېږي. کله چې د-
جمع عمل وشي 12 مربع کافي کېږي.

که چېرې موږ په یاد وي د لسو مربع کانونو مخه نر یاتې په یوه کور کې نشود راوړلای نو پیلو مری کول
کې د لسو یوگروپ جوړوږ.

دا گروپ کله چې د پندې کېږي نه دویم کور ته اړول کېږي دیوې مربع په ذریعه سره
بندول کېږي. په نتیجه کې د لسو یوه مربع په دویم کور کې او دوې مربع کافي دیو واحد په لومړي کور
کې په لاس راځي.

$$10 + 2 = 12$$

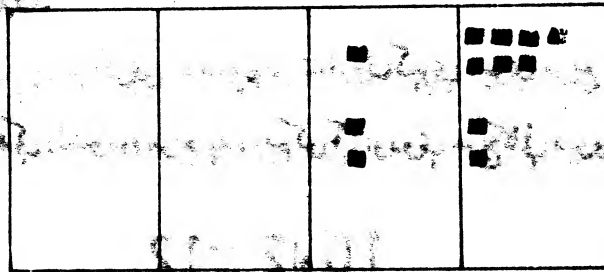
مونږ یو ځل بیا الیز سیستم ته راځو کوم چې مخکې بیان شو:

د دوو عددونو جمع چې هر یو یې د دوو مرتبو مخ جوړ شوی

$$17 + 22 = 39$$

د 7 عدد د مربع کانو پر واسطه په دوو کورنو کې خای پر خای کړو. په دې ډول 7 مربع کافي دي یو په کور کې او 1 مربع د لسیز په کور کې بڼه. همدا ډول 22 هم په دوو کورنو کې خای پر خای کېږي یعنې 2 مربع کافي به لومړي کور کې او دوه مربع کافي به دویم کور کې نښلول کېږي.

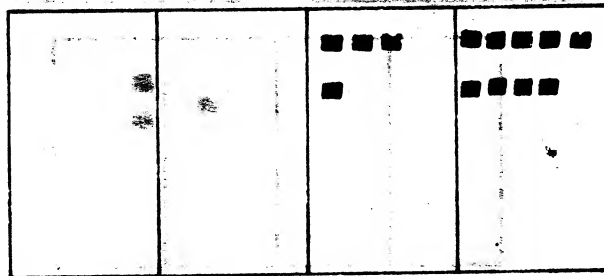

دارنگه جمع کول د پراسان دی. کافي ده چې د لومړي کور عددونه اول جمع شي:

$$7 + 2 = 9$$

بیاد دویم کور عددونه جمع کړئ: $1 + 2 = 3$

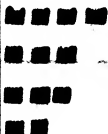
$$3 \text{ واحد} = 39 \text{ واحد} + 9 \text{ لسیز}$$

د دوو عددونو جمع د کومو مجموعه پي د پينځي کرښې بلځي خواته لږول کېږي

لکھ: $17 + 25 = 42$

د 17 عدد به لومړې په اول او دویم کور کې په صحیح ډول ځای پر ځای کېږي. همدارول د -
عدد به په صحیح ډول ځای پر ځای کېږي.

			
---	---	---	---

اول دلو مہری کور عدد ونہ جمع کرو: $7+5=12$

12 واحدہ، حال داچی پہ یو کورچی دلسو واحدونہ نریات نہ شی خای پر خای کپدای۔ خہ

وڪرو؟ مون ٻڌل سو واحد وڪروپ جو روڙ. نتيجو، يڪروپ ٻڌل سو واحد وڏو مربع کان ڏي وٺڻ لڳو. ٻه لاس رائجي وڏو واحد ٻه لومري ڪورڪي پاتي ڪيڙي اوڪروپ ڏوٻم ڪورٽه اڀول ڪيڙي. ڪله چي ڪروپ ڏوٻم ڪورٽه وڏو ٻڌل شو ٻڌل واحد وڏو يول سين لاس ته رائجي.

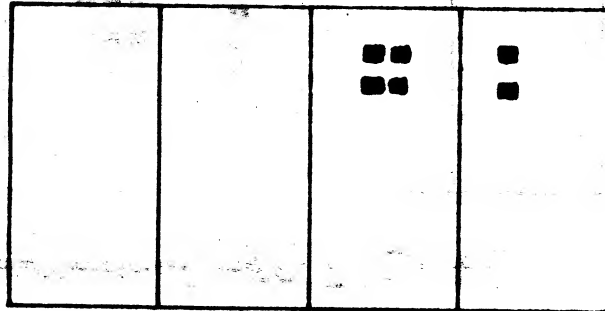
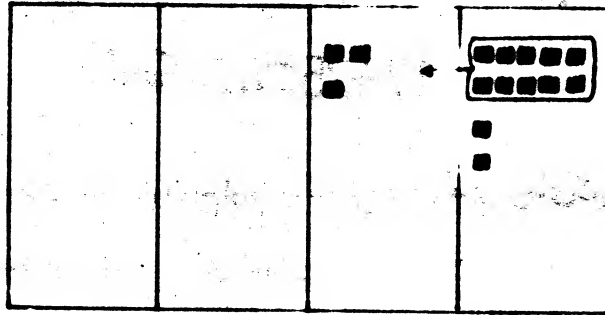
پہ دویم کور کی مونز لہ پخوانہ 2 لسینز + 1 لسینز درلودل.

یوبل لسینہم وراضافہ کوو؛ خولسینہ مونبہ تہ پہ لاس راچی؟

1 + 1 + 2 = 4 خواب

مونڊ ته ٻه ڊويز ڪورڊ ۾ مربع ڪاٺي پلاس راجي ڇڏي هر مربع يولسڙين ٻيڙي
www.libtool.com.cn

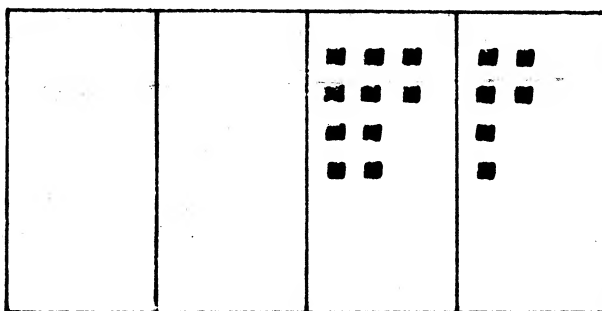
$$4 \times 10 = 40$$

د دوو عددونو جمع چې د جمع حاصل یې له ۱۰۰ څخه نږدې وي

$$64 + 42 = 106$$

راځئ چې د اړینو عددونو د چوټ د تخنیک د پاسه ځای پر ځای کړو، لاندې شکل وگورئ،

لومړی به یوینو عددونه جمع کړو، واحد $4 + 2 = 6$

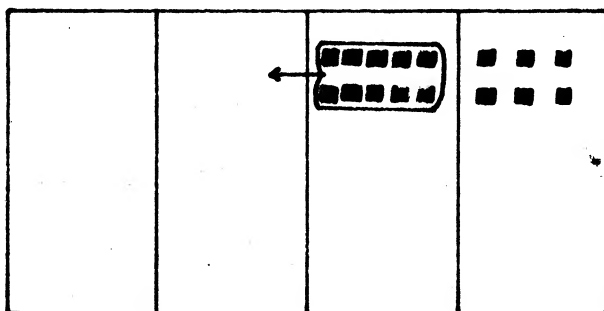
کومو چې د کرښې بېلې خواته اړول صورت نه نیسي.

لوس به د دویم کور عددونه جمع کړو، لسیزه $6 + 4 = 10$

څرنگه چې مونږ ته لس لسیزې په لاس راځي باید دریم کور ته ولېږل شي.

د سلینو کور: کله چې د پنځمې کرښې نه دریم کور ته اړول کېږي لس لسیزې په یو سلین

بدلېږي یعنې یو مربع چې ۱۰۰ واحدې ښیي په دریم کور کې اېښودل کېږي. لاندې شکل وگورئ،

پہ پای کی مونہ تہ یی سلین، صفر لسین او شپن واحدہ پہ لاس راجی او یوسل او شپن 106

www.libtool.com.cn

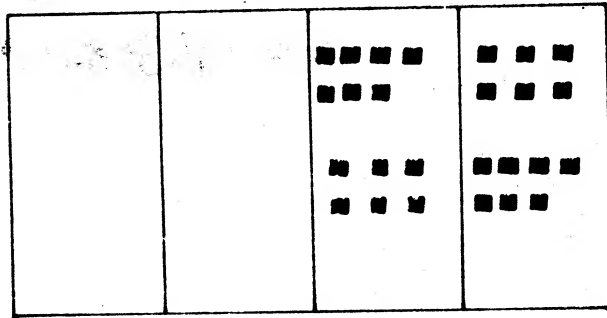
لوستل کھنڙي :

[illegible]

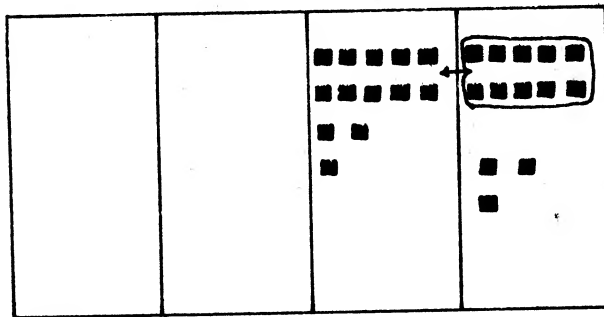
د دوو عددونو جمع پې د جمع حاصل پې له 100 څخه زيات

او پينځې كړنې ته اړول كېږي: $76 + 67 = 143$

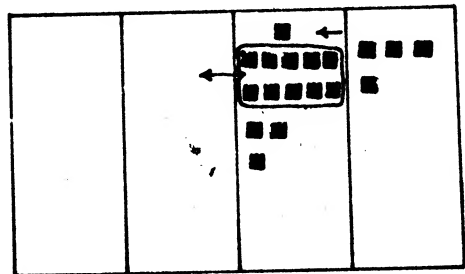
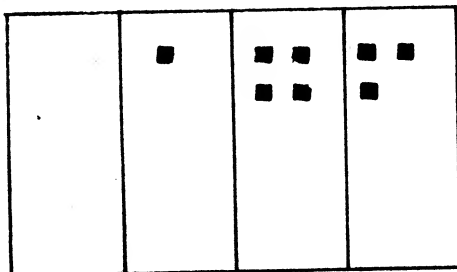
76 شپږ يويه + 7 لسيزه څخه د پاسه ځای پر ځای کېږي.

67: 7 يويه + 6 لسيزه په څخه باندې ځای پر ځای کېږي.

لومړې به يوه عددونه جمع کړو: واحد واحدونه ته په پای کې واحد پلاس راځي.

د لسو واحدو مخه اضافه په یو کور کې نه ساتل کېږي . پدې اساس مونږ یو کورپ د لسو + 3

www.libtool.com.cn

واحدو جوړوو . د لسو کورپ په دویم کور کې په یوه مربع ښیو .

په دویم کور کې د 7 لسیز + 6 لسیز سره د لسو د اګروپ هم جمع ځکوي چې په دویم کور کې 14

مربع کاني په لاس راځي . په دویم کور کې د لسو مربع کاني یو کورپ او 14 لسیز لرو . د لسو د اګروپ دریم کور ته

اړو او هلته یې په یوه مربع ښیو . په نتیجه کې په دریم کور کې یوه مربع ، په دویم کور کې 14 مربع کاني

اولومړي کور کې 3 مربع کاني لرو چې د 3 14 عدد را ښیي .

د دودري رقمي عددونو جمع $123 + 249 = 372$

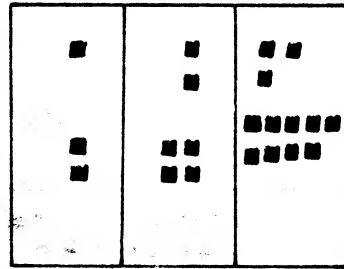
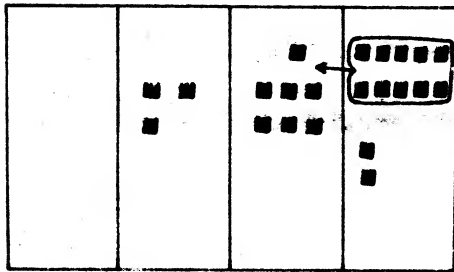
www.libtool.com.cn

123: 3 یونیز + 2 لسیز + 1 سلین

اوس به دا عدد د تختې د پاسه ځای پر ځای کړو.

249: 9 یونیز + 4 لسیز + 2 سلین

اوس به دا عدد هم د تختې د پاسه ځای پر ځای کړو.

لومړې به یونیز سره جمع کړو: $3 + 9 = 12$

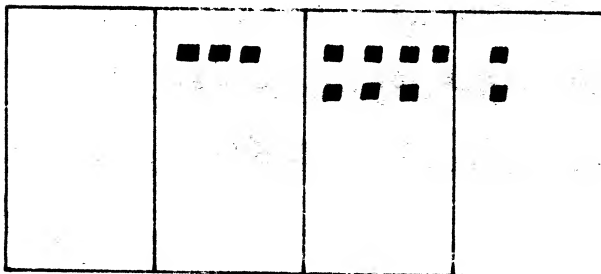
یو گروپ د لسو یونیزو + دوه یونیز = یو لسیز + دوه یونیز.

لسیز به د لسیزو وکتونه اړول کېږي.

لسیز، لسیز $2 + 4 + 1 = 7$ یا یونیز $7 \times 10 = 70$ یا په بل عبارت

7 مربع کافي چې هر یو یې 10 یونیز ښيي.

سلین، سلین $3 = 2 + 1$ یا په بل عبارت 3 مربع کافي چې هر یو یې 10 سلین ښيي.

سل یونیز ښيي.

په نتیجه کې موږ: 3 سلین

7 لسیز

2 یونیز

یا 372 یونیز لرو.

د دوو عددونو جمع چې هر یو د سلونو نریات او د دواړو مجموعه ۱۰۰ ده له ۱۰۰ نځه نریات وې

$$674 + 548 = 1222 \text{ مثال}$$

راځئ چې دواړو عددونه پر مخنځې باندې ځای پر ځای کړو.

۶۷۴: په لاندې ډول ځای پر ځای کېږي. لاندی شکل وگورئ.

	۶۰۰	۷۰	۴
	۵۰۰	۴۰	۸

۶ سلین

۷ لیز

۴ یوین

۵۴۸: په پورته ډول ځای پر ځای کېږي.

۵ سلین

۴ لیز

۸ یوین

لومړی به یوین جمع کړو: $12 \text{ یوین} = 8 \text{ یوین} + 4 \text{ یوین}$.

دا ۱۲ یوین په لومړي کور کې پر لاس راځي. لسیز ۱ = ۱۰ یوین

داسی معنی د لسیز یوینو مربع کلنې کله چې دویم کور ته اړول کېږي د یوې مربع په ذریعه سره

ښودل کېږي لاندې شکل وگورئ. په لومړي کور کې دوې مربع کلنې چې هر یو یو د یوینو په ډول پاتې

کېږي.

یوه کوچنی نجلۍ
www.libtool.com.cn
 یوه کوچنی هلک.

دوه بایسکل والا

یوسپی

یوموتیر

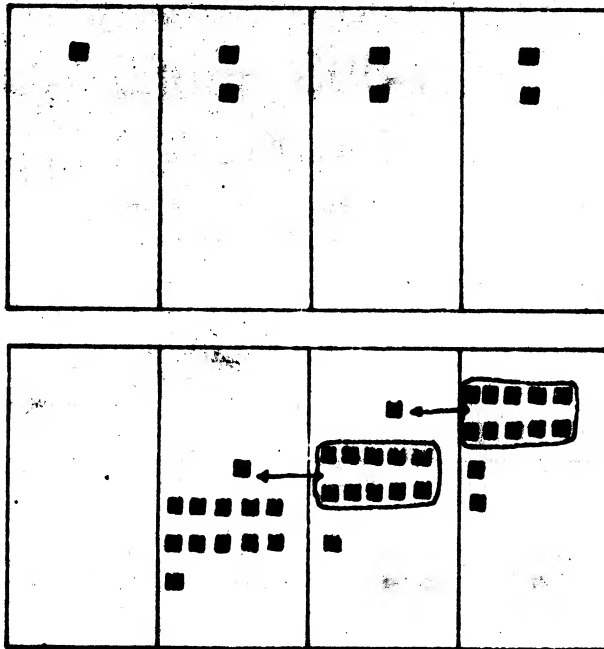
یوخر

داتعلیمی مواد یې خطره دي او استعمال یې هم اسان دی . درانه نه دي په اسانۍ سره

وړل کېدای او مینځل کېدای شي.

لسین، 1 لسین (د حاصل لسین)، + 4 لسین + 7 لسین، جمله 12 لسین مربع کانی.
 اوس به یې په لسوگروپ کړو. یو د لسوگروپ او دوی مربع کانی په لاس راځي. د لسوگروپ لس لسین
 نښي. یوین 100 = 10 لس لسین یا سل یوین نښي او دریم کورته اړول کېږي. په دویم کور کې دوی لسین
 پاتې کېږي.

لاندې شکل وگورئ.

هسلین، 1 (د حاصل هسلین)، + 5 هسلین + 6 هسلین، جمله 12 هسلین مربع کانی.
 اوس به یې په لسوگروپ کړو. مونږ ته د لس هسلینو یوگروپ او 2 هسلین په لاس راځي.

$$12 \times 100 = 1200$$

$$1000 + 200 = 1200$$

مونږ لس د لسینو مربع کانی لرو کله چې د اکروپ شلورم کورته ولرو ل شي په یوه مربع سره بنډول

کېږي چې زین نښي لاندې شکل وگورئ.

	 www.lib1001.com.cn		
			

زیریں: پہ خلوم کورکے مون بن یوہ مربع لروچی ردواحدہ بنی.

نتیجہ: پہ خلوم کورکے، $1 \times 1000 = 1000$

پہ دریم کورکے، $2 \times 100 = 200$

پہ دویم کورکے، $2 \times 10 = 20$

پہ لومری کورکے، $2 \times 1 = 2$

جمع: 1222

			
---	---	---	---

تفریق

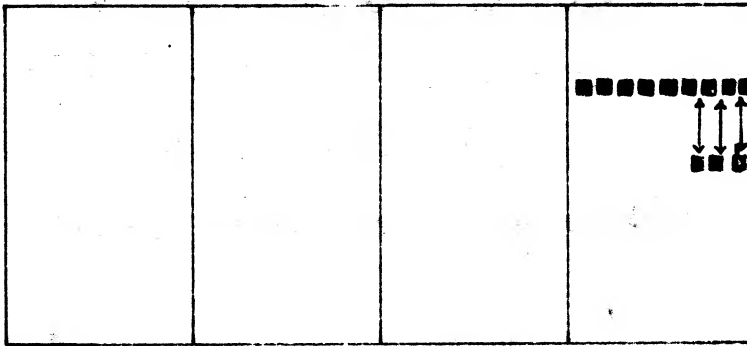
د هغودو عددونو تفریق چې حاصل یې د لاسوڅه لبروي

$$۹ - ۳ = ۶$$

۱- لومړی د ۹ عدد په چوټ کې ځای پر ځای کوو پدې ډول په لومړي کور کې ۹ واحد پلاس راځي. همدارول د ۳ عدد هم د ۹ عدد لاندې په چوټ کې ځای پر ځای کوو د ۹ واحدو څخه به اوس واحد لري کړو.*

$$۹ - ۳ = ۶ \quad ۶: ۹ - ۳ = ۶$$

۲- مربع کافي چې هر یو یې یو واحد ښيي په لومړي کور کې پاتې کېږي.

(*) په چوټ کې د لښې پر تختې باندې د کمولو عملیه داسې ښيي چې په هر کور کې د مفروق (دويي عدد) مربع کافي د مفروق منه (اولنی عدد) د مربع کانو سره یو په یوه مقابلہ کوو. هغه مربع کافي چې د مفروق منه څخه یې د مقابلې پاته کېږي د تفریق د حاصل څخه عبارت دی.

څرگنده خبره ده کله چې په مربوطه کور کې د مفروق منه او مفروق د مربع کانو شمېر سره مساوي وي نو په هماغه کور کې حاصل صفر پاته کېږي.

د دو عددونو تفریق چې لومړی عدد یې له لسو څخه زیات مکرر تفریق

حاصل یې د لسو څخه لږ وي: $13 - 4 = 9$

لومړی 13 په جوت کې ځای پر ځای کړو په دې ډول یو مربع چې یو لاس کونی نښې پر دویم کور او 3 مربع کافي چې هر یو یې یو واحد نښې په لومړۍ کور کې اېښودل کېږي.

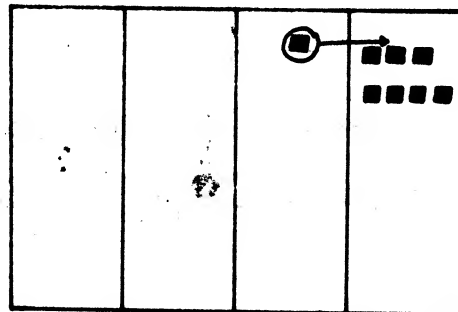
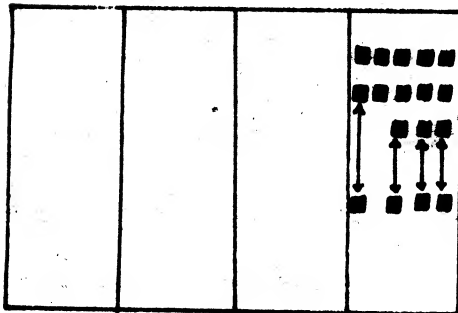
د 4 واحد لوی کول له 3 واحدو څخه امکان نه لري، نو ضروري ده چې له دویم کور څخه یو شمېر واحدونه لومړۍ کورته رانقل شي.

د لسیز یو مربع په لومړۍ کور د 10 مربع کانو پر اسطه چې هر یو یې یو واحد نښې نښودل کېږي

پدې ډول په لومړۍ کور کې 13 مربع کافي چې هر یو یې یو واحد نښې په لاس راځي.

اوس د دغو 13 واحدو څخه د 4 واحدو کمول آسانه کار دی.

پدې ډول په لومړۍ کور کې 9 مربع کافي چې هر یو یې یو واحد نښې پاتې کېږي.

د هندو عددونو تفریق چې حاصل یې د لسو څخه زیات وي

www.libtool.com.cn

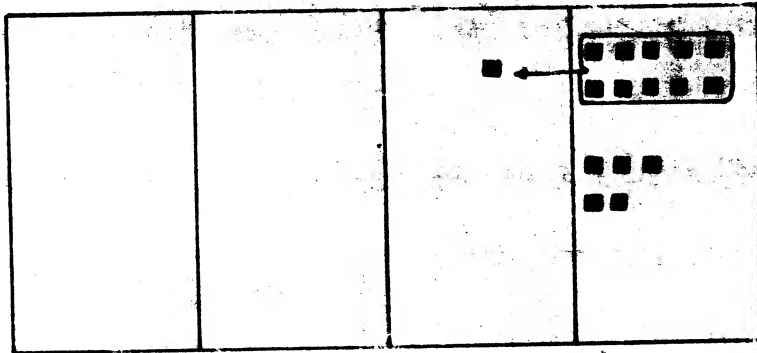
$$15 - 3 = 12$$

15 واحد د 15 مربع کانونو په ذریعه ښودل کېږي. یو مربع یو یو د 10 واحدونو څخه اضافېد په یو کون کې نشوځای پرځای کولای نو باید څه وکړو؟

15 مربع کاني په لسيزو باندې گروپ بندي کړو:

په دې ډول مونږ ته یو مربع چې لسيز ښيي په دویم کور کې او 5 مربع کاني چې هر یو یو واحد ښيي په لومړۍ کور کې په لاس راځي.

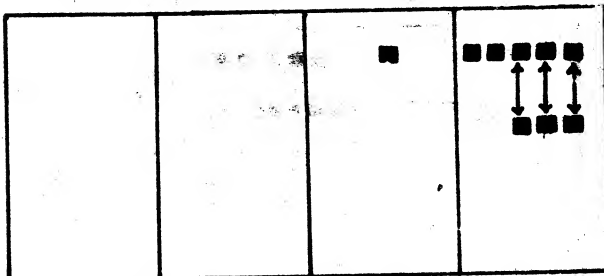
په همدې ډول د مفروق عدد یعنی 3 هم د 15 عدد لاندې په چوټ کې ځای پرځای کوو.

لوس د دې امکان شته چې 3 واحد له 5 واحدو څخه کم کړو، په نتیجه کې 2 مربع کاني چې هر

یو یو واحد ښيي په لومړي کور کې پاتې کېږي.

په دې ډول یو لسيز مربع په دویم کور او 2 واحد مربع کاني په لومړي کور کې په لاس راځي.

$$15 - 3 = 12$$

دهغودو عددونو تفريق چي دلسين مربع يي له دويم کورڅخه

www.libtool.com.cn

لومړي کورته رانقل کېږي: $15 - 7 = 8$

لومړي د 15 عدد په چوټ کې ځای پرځای کوو،

يو مربع چي لسيز بنسټي په دويم کور کې او 5 مربع کاني چي هريو يي يو واحد بنسټي په لومړي کور

کې ځای پرځای کېږي.

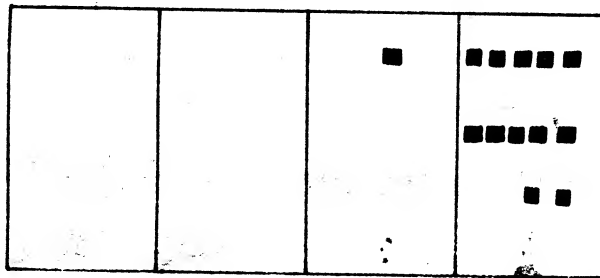
همدا ډول د مفروق عدد يعنى 7 هم د 15 عدد لاندې په چوټ کې ځای پرځای کوو.

اوس کور د چي د 7 واحدو کمول له 5 واحدو څخه امکان نلري. پس بايد لسيز مربع له دويم کور څخه

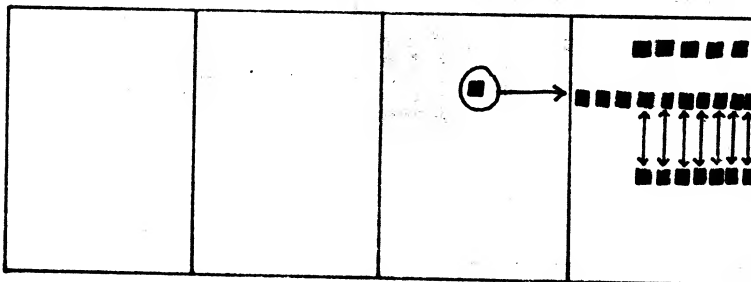
لومړي کورته رانقل کړو. لسيز مربع په لومړي کور کې په 10 مربع کانسره چي هريو يي يو واحد بنسټي

ښودل کېږي.

په نتيجه کې 15 مربع کاني چي هريو يي يو واحد بنسټي په لومړي کور کې په لاس راځي،

اوس نو د 15 واحدو څخه د 7 واحدو کمول امکان لري، $15 - 7 = 8$ په دې ډول 8 واحد

په لومړي کور کې پاتې کېږي.

دهغودو وعدونو تفريق چي يويي يولسين او يا خولسين عددونو ښيي

$$30 - 10 = 20$$

لومړۍ د 30 عدد په چوټ کې ځای پرځای کړو.

پدې ترتیب 3 مربع کاني چې هره یوه یې یولسین ښيي په دویم کور کې ځای پرځای کېږي.

اوس د 10 عدد په چوټ کې د 30 تر عدد لاندې ځای پرځای کړو.

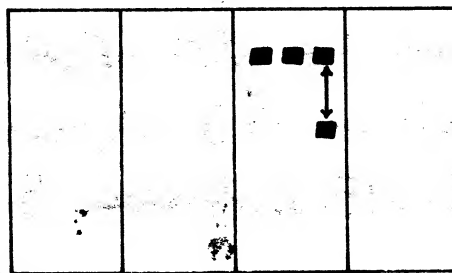
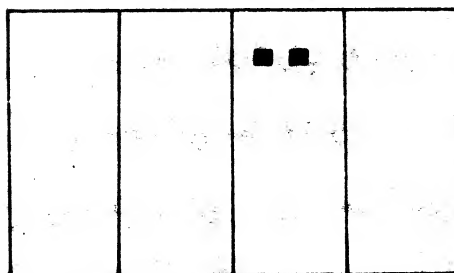
پدې ترتیب یوه مربع چې یولسین ښيي په دویم کور کې ځای پرځای کېږي.

دیوې مربع د کمولو امکان له 3 مربع کانځه شته دی.

$$3 - 1 = 2$$

په دې ډول په دویم کور کې دوه مربع کاني چې هره یوه یې یولسین ښيي پاتې کېږي.

$$30 - 10 = 20$$

د دوو عددونو تفريق چې هر يو يې له 100 مخه كم وي

$$75 - 39 = 36$$

لومړی د 75 عدد په چوټ کې ځای پر ځای کوو، پدې ډول 7 دانی مربع کافي چې هر یې یو لسیز نښې په دویم کور کې ځای پر ځای کېږي او 5 مربع کافي چې هر یو یې یو واحد نښې په لومړي کور کې ځای پر ځای کېږي.

په همدې ډول د منفوق یعنی 39 د 75 تر عدد لاندې په چوټ کې ځای پر ځای - کوو له لومړي کور څخه باید 9 مربع کافي لرې کړو حال دا چې په لومړي کور کې د منفوق منه 5 مربع کافي دي.

څه باید وکړو؟

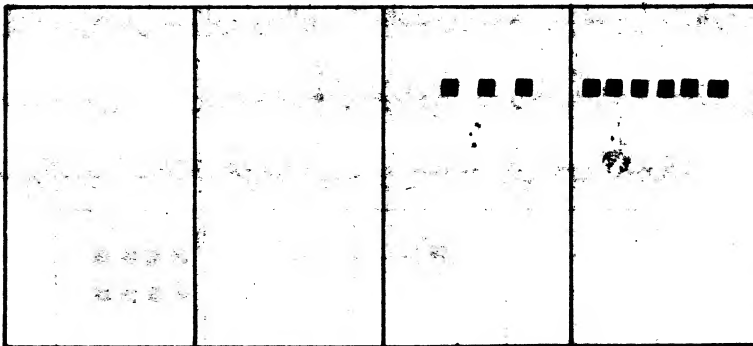
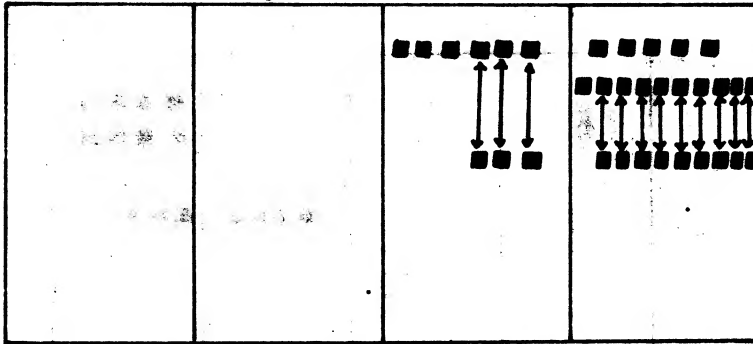
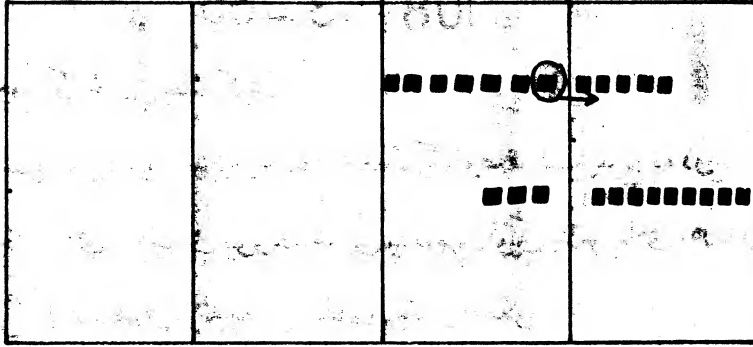
مونږ باید د دویم کور څخه لومړي کور ته یوه مربع را نقل کړو. په دویم کور کې مونږ 7 لسیز یا پېل عبارت 70 واحد لرو. کولای شو چې یوه مربع د دویم کور نه لومړي کور ته را نقل کړو لسیز دا مربع په لومړي کور کې د 10 مربع کانونو په واسطه چې هر یو یې یو واحد نښې ښودل کېږي. 5 واحد جمع 10 واحد 15 واحد کېږي. اوس د 9 واحد و کمولو امکان له 15 واحد څخه پلاس راغي د 15 واحد څخه چې 9 واحد لري کوو 6 واحد به په لومړي کور کې پاتې شي.

په دویم کور کې 6 لسیز مربع کافي شته د 30 څخه چې مونږ 3 لسیز مربع کافي لري کوو. په نتیجه کې 3 لسیز مربع کافي په دویم کور کې او 6 مربع کافي چې هر یو یې یو واحد نښې په

لومړۍ کورنۍ پاتې کېږي.

www.libtool.com.cn

$$75 - 39 = 36$$

د دوو عددونو تفريق چې لومړۍ عدد يې له 100 څخه نريات وي

$$108 - 43 = 65$$

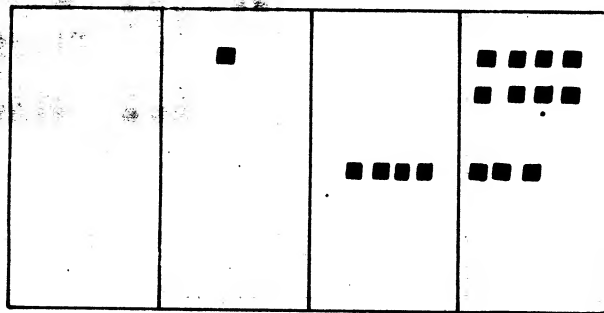
108 په چوټ کې ځای پر ځای کړئ.

پدې ډول سره مونږ ته يوه د سلين مربع په دريم څوکې او صفر لسين مربع په دويم څوکې او

بلاخره 8 مربع کافي چې هر يوه يې يو واحد بنسټي په لومړۍ څوکې پلاس راځي. هدا ډول 108

تر عدد لاندې د 3 4 عدد هم د پورته په ډول ځای پر ځای کړو.

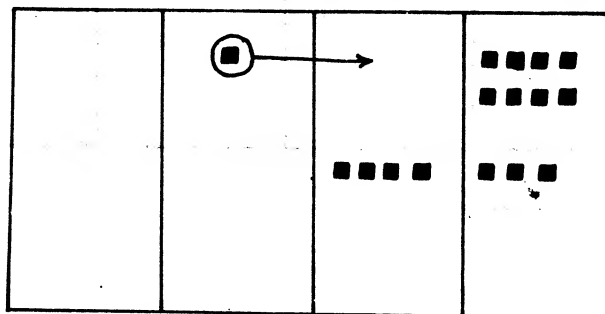
د 3 واحد ولری کول له 8 واحد څخه په لومړۍ څوکې امکان لري.

په دويم څوکې مونږ صفر لسين لرو او حال دا چې بايد ور څخه 4 لسين لرې کړو.

د حل لاره داده چې يوه د سلين مربع له دريم څوکې څخه دويم څوکې ته را منقل کړو. دا سلين مربع په دې څوکې

د 10 داسې مربع کانونو پواسطه چې هر يوه يې يو لسين بنسټي ښودل کېږي.

دمورنی ژبې په ساحه کې ددې شکلونو استعمال

که ښوونکي په ټولګي کې شاګردانوته د خبرو کولو زمینه برابره کړي نو د همدغو شکلونو په باره کې تقریري ډول بحث او خبرې کېدای شي.

لومړۍ مرحله:

کله چې ښوونکي شاګردانوته یو قصه اوروي او یانې ورته د کتاب له مخې لولي، شکلونه دې د قصې مطابق په تخته وښلوي. ښوونکي او شاګردان په تخته باندې د ښلول شویو شکلونو په قصه په ساده الفاظو بیانوي او د ضرورت په وخت کې په اسانۍ سره د شکلونو ځایونه بدلولی هم شي.

دویمه مرحله:

کله چې یو شاګرد د کتاب موضوع لولي نږېل شاګرد کولای شي چې شکلونه د لوستل شوی موضوع مطابق پر تخته باندې وښلوي.

ښوونکي د دغه ګډ فعالیت په نتیجه کې پوهېږي چې:

آیا د موضوع مفهوم د شاګردانو په ذهن کې ځای نیولی دی؟

آیا شاګردان په عملي ډول پوه شوي دي؟

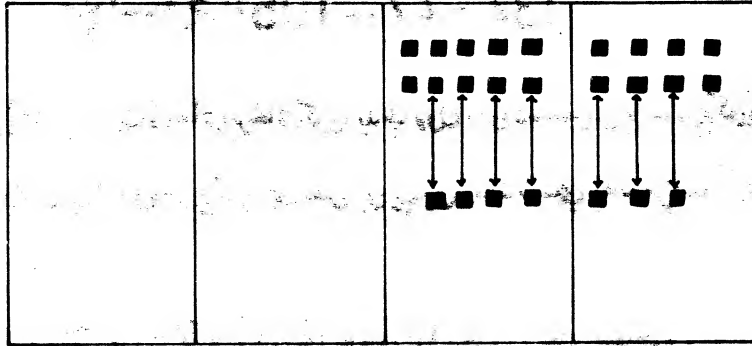
آیا هغو ښایان چې په موضوع کې یې یادونه شوې ده د شاګردانو په ذهن کې یې ځای نیولی دی او که نه؟

اوس کولای شوچی ۴ لسیز مربع کافی له ۱۰ لسیز مربع کانو نغله لری کړو په دې ډول

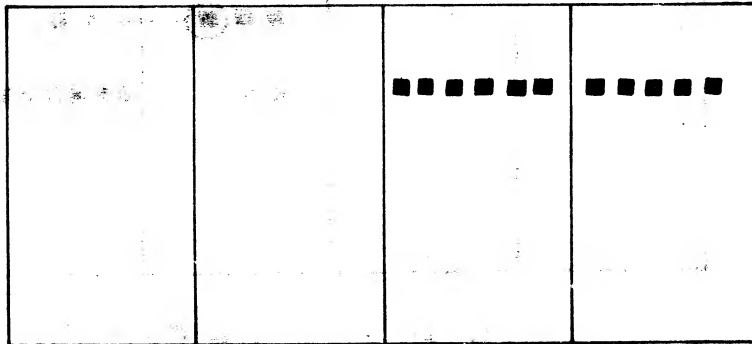
www.libtool.com.cn

۶ لسیز مربع کافی په دویم کور کې او ۵ واحد مربع کافی په لومړي کور کې پاتې کېږي.

$$108 - 43 = 65$$

خواب:

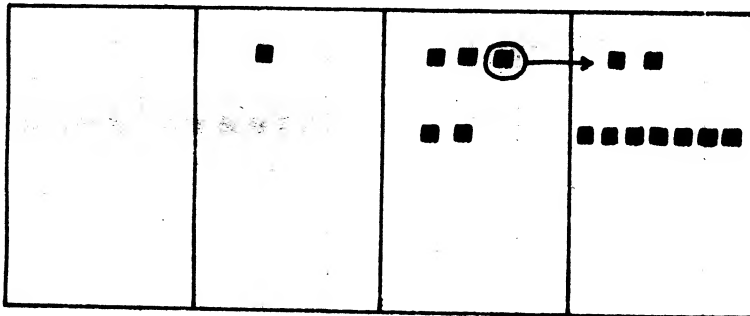

دهغودو وعددونو تفريق چي دتفريق حاصل يي له 100 څخه

$$132 - 27 = 105 \text{ نريات وي}$$

لومړی د 132 عدد په چوټ کې ځای پر ځای کړو. پدې ډول، یوه دسلین مربع په دویم کور کې، 3 د سلین مربع کافي په دویم کور کې او د د مربع کافي چې هره یوه یې یو واحد بنسټي په لومړي کور کې اېښودل کېږي.

په همدې ډول د 27 عدد تر 132 لاندې په چوټ کې ځای پر ځای کړو.

مونږ باید 7 واحده له لومړي کور څخه لرې کړو حال دا چې په لومړي کور کې مونږ یوازې 2 واحده

لرو.

دحل لاره داده چې ددویم کور نه یو سلین مربع لومړي کور ته را نقل کړو. دا سلین مربع په لومړي کور

کې د 10 مربع کانو په ذریعه چې هره یوه یې یو واحد بنسټي ښودل کېږي.

په نتیجه کې مونږ ته 12 مربع کلن دیو واحد په لومړي کور کې، 2 مربع کافي چې هره یوه یې یو سلین

بنسټي په دویم کور کې او 1 مربع چې یو سلین بنسټي په دویم کور کې په لاس راځي.

اوس په آسانی سره کولای شو چې د 12 مربع کانو څخه چې په لومړي کور کې موجود دي

7 واحده لرې کړو په نتیجه کې:

1 سليز مربع په دريم کور کې پاتې کېږي.

2 لسيز مربع کافي په دويم کور کې پاتې کېږي.

او 5 واحد په لومړي کور کې پاتې کېږي.

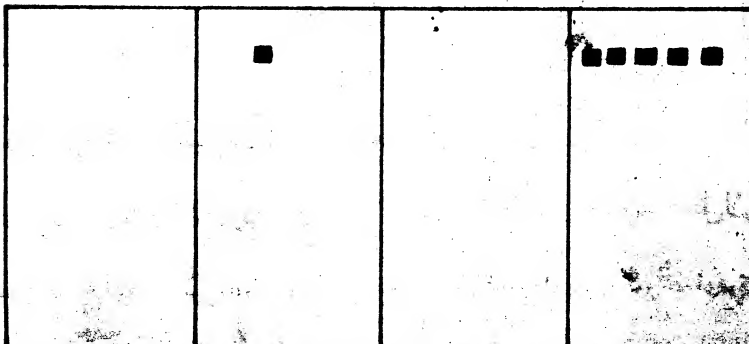
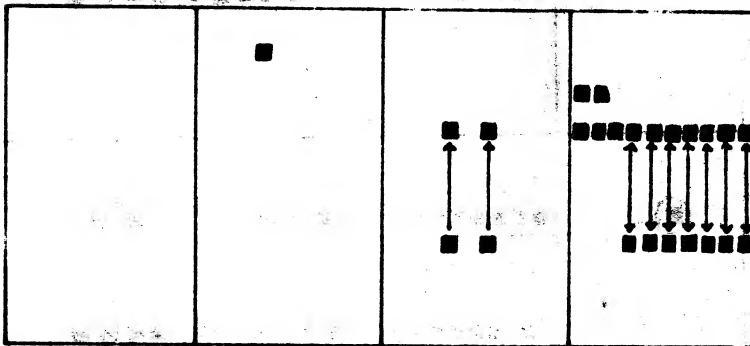
لوس بايد 2 لسيز واحد د دويم کور څخه لرې کړو. $2-2=0$
بالاخره،

1 سليز مربع په دريم کور کې پاتې کېږي.

0 لسيز مربع په دويم کور کې پاتې کېږي.

5 مربع کافي هريو ديو واحد په لومړي کور کې پاتې کېږي.

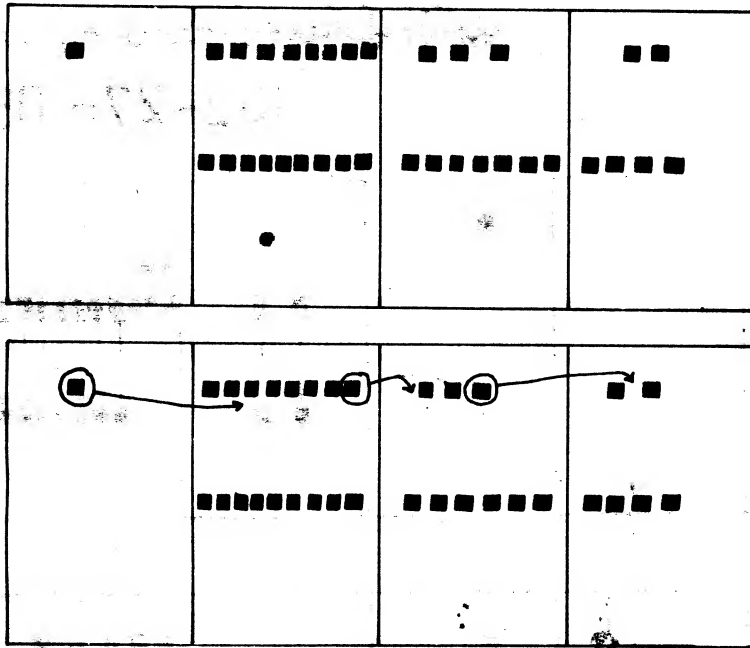
يعنې: $132-27=105$

د دوو هغو عددونو تفريق چې يو يې له 1000 څخه زيات وي

$1832 - 974 =$

لومړې د 1832 عدد په چوټ کې ځای پر ځای کړئ پدې ډول: 2 د واحد مربع کافي په لومړي کور کې، 3 د لسيز مربع کافي په دويم کور کې، 8 د سليز مربع کافي په دريم کور کې او 1 د زرين مربع په څلورم کور کې په لاس راځي چې جمله يوزد اته سوو دوه دېرش واحد جوړېږي.

د پورته ذکر شوي عددونه بايد 974 واحد لري کړو.

په لومړي کور کې د 4 واحد ولري کول له 2 واحدو څخه امکان نلري. د حل لاره داده چې دويم کور څخه يوه واحد مربع لومړي کور ته رانقل کړو. يوه د لسيز مربع له دويم کور څخه لومړي کور ته رانقل کړو. خود د لسيز مربع په لومړي کور کې د 10 مربع کافي پواسطه چې هره يوه يې يو واحد ښيي ښودل کېږي. پدې

ډول په لومړي کور کې 12 مربع کاني چې هر یو یې یو واحد نښي پلاس راځي. اوس ددی امکان

پیدا دی چې د 12 واحدو څخه 4 واحد لري کړو (واحد، $12 - 4 = 8$)

په دویم کور کې 2 لسيز مربع کاني موجود دي.

اوس د 2 لسيز مربع کانو څخه د 7 لسيز مربع کاني لري کوو چې په فعلي شکل سره امکان نه لري.

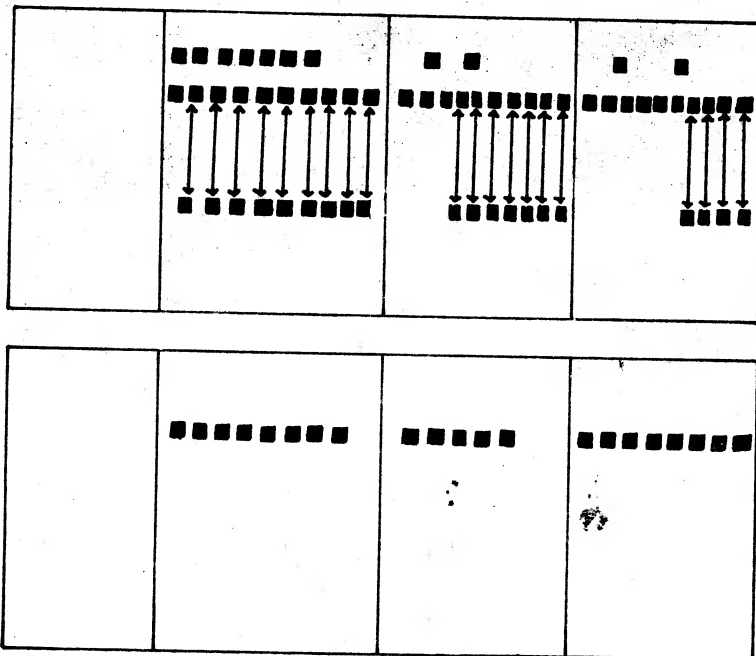
دحل لاره داده چې دریم کور څخه یو د لسيز مربع دویم کورته رانقل کوو:

داد سليز مربع په دویم کور کې په 10 لسيز مربع کانو سره ښودل کېږي. جمله 12 لسيز مربع کاني

په دویم کور کې په لاس راځي.

اوس په آسانی سره کولای شو چې له 12 لسيز مربع کانو څخه د 7 لسيز مربع کاني لري کړو

په دې ډول په دویم کور کې 5 لسيز مربع کاني پاتې کېږي.

اوس د سليز مربع کانو څخه چې په دریم کور کې پاتې دي باید سليز مربع کاني لري کړو چې دا عمل

په فعلي شکل سره امکان نه لري.

دحل لاره داده چې د څلورم کور څخه یو د ندين مربع دریم کورته رانقل کړو. داد ندين مربع په

دریم کورکې د 10 سلیزمړیج کان په ذریعه بنودل کېږي.
 په دې ډول 17 سلیزمړیج کانې په دریم کورکې پلاس راځي. اوس به آسانی سره کولای شو
 چې 9 سلیزمړیج کانې له 17 سلیزمړیج کانو څخه لرې کړو.
 په نتیجه کې 8 سلیزمړیج کانې په دریم کورکې پاتې کېږي.

$$1832 - 974 = 858$$

8 سلیز

5 لسیز

8 واحد

ضرب: Sa multiplication

د رنگونو استعمال د ماشومانو لپاره ضروري دی ترڅو دغه سیستم څخه په صحیح توګه استفاده وشي.
د مختلفو رنگونو د مربعګانو استعمال د ضربېدونکو عددونو کار اسانوي.

د عملیاتو د شروع ترڅخه ضرور ده چې هغه مربعګانې چې مربوطه کورونو کې په صحیح توګه ځای پر ځای شي: (د دسمال سیستم څپرکي صفحه ته مراجعه وکړئ).

کله چې شاګردان وکولای شي چې ضربېدونکي او ضربېدونکي عددونه په صحیح توګه ځای پر ځای او بیا غوښتل شوي عملیات شروع کړي.

په لاندې عددونو باندې د عملیاتو رڼا:

$$10 \times 11$$

$$12 \times 25$$

$$4 \times 103$$

$$8 \times 521$$

$$2 \times 3$$

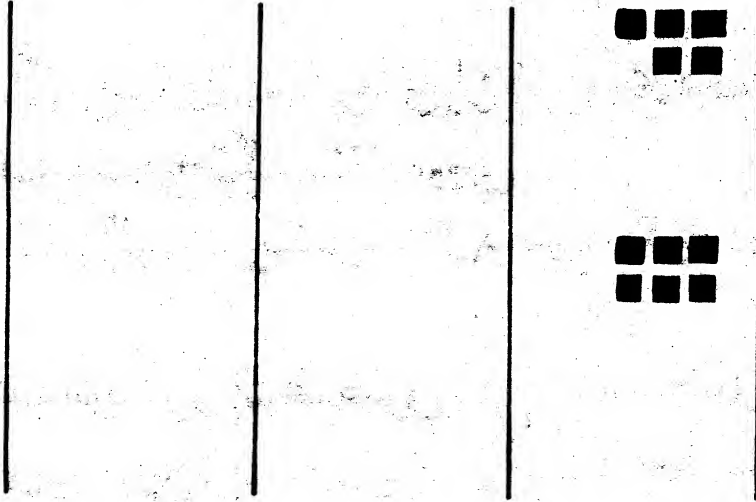
$$3 \times 3$$

$$3 \times 5$$

$$4 \times 13$$

$$2 \times 3 = 6$$

لومړي ضربېدونکي عدد یعنې 3 پاس لیکل کېږي. ضربېدونکي عدد یعنې 2 د ضرب کېدونکي عدد لاندې لیکل کېږي.

$$2 \times 3 = 6$$

3 عدد باید په 2 عدد کې ضرب شي؛ پدې ډول موږ ته د 3 واحدونو دوه گروپه په لاس راځي.

یو وارې = 3 چې موږ یې لاندې ځای پر ځای کوو

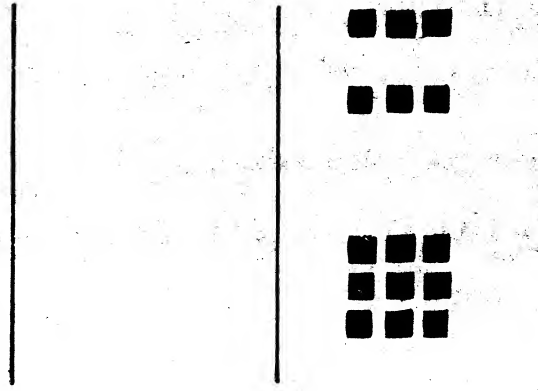
بیا یو وار درې = 3 چې لاندې ځای پر ځای کېږي

ټول 6 واحد په لاس راځي. دا 6 واحد په لومړي کور کې ځای

پر ځای کېږي.

3×3

لومړي به 3 ضرب کېدونکي عدد د سره رنگ مربعګانو په ذریعې
 سره په لومړي کور (د واحدونو کور) کې ځای پر ځای کړو د هغې
 لاندې د مثال په توګه د شنه رنگ مربعګانو په ذریعې سره
 ضرب کوونکي عدد ځای پر ځای کوو. اوس چې عددونه ځای پر ځای شول
 موږ کولای شو چې عملیات شروع کړو:
 شاګردان راځی او په تخته باندې عملیات اجرا کوي:

$$3 \times 3 = 9$$

3 عدد چې په 1 عدد کې ضرب شي $3 \times 3 = 9$ کېږي. دا دې لاندې ځای پر ځای
 کړه د دویم ځل لپاره هم د ضرب کېدو وړ دی او 3 نوی مربعګانې د 3 پخوانیو
 مربعګانو سره یو ځای کېږي چې ټولې 6 مربعګانې په لاس راځي. د دویم ځل
 لپاره هم باید ضرب شي په همدې شان دیم د 3 واحدونو د 6 نورو واحدونو
 سره یو ځای کوو په نتیجه کې 9 واحد په لاس راځي.

آیا دا 9 واحد دیو بل کور ته نقل کړل شي او که دا چې په لومړي کور (د
 واحدونو په کور کې) دې ځای پر ځای شي؛ خو واحد دیو کور نه بل کور ته نقل کېدای
 شي؟

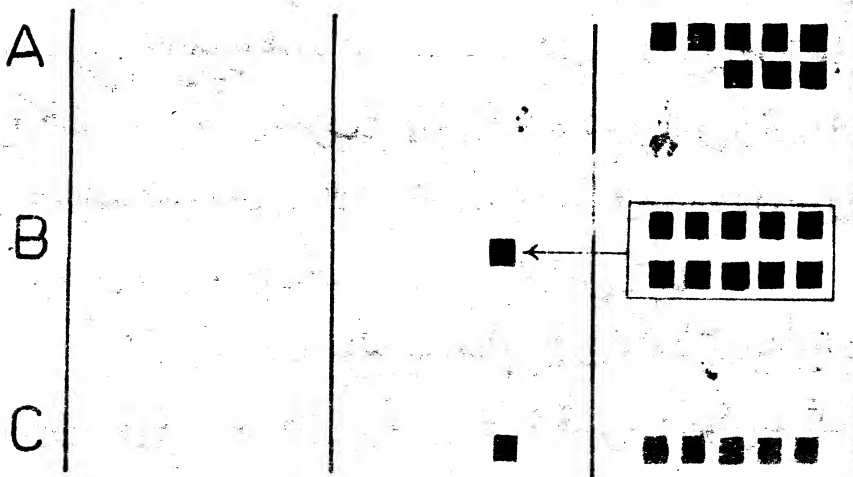
$$3 \times 5$$

5 ضرب کېدونکې عدد د «سره زنگ» مربعگانو په ریښه بنډول کېږي.
 3 ضرب کېدونکې عدد د «شنه زنگ» مربعگانو په ریښه بنډول کېږي او د «سره زنگ» مربعگانو لاندې ځای پر ځای کېږي.
 5 عدد په 1 سره ضرب کېږي = 5 واحد په لاس راځي. دا واحد لاندې د نتیجې په شکل ځای پر ځای کېږي.

د دویم ځل لپاره بیا د 5 مربعگانو کړوپ ځای پر ځای کېږي چې په نتیجه کې لاس مربعگانې پلاس راځي. د دویم ځل لپاره بیا د 5 مربعگانو کړوپ ځای پر ځای کېږي چې بالاخره 15 مربعگانې په لاس راځي (واحد = 3×5).
 آیا کولای شو چې دا 15 واحد په لومړي کور (د واحدونو په کور کې ځای پر ځای کړو؟ خو واحد په کار دی پداسې حال کې چې د نقل کولو عمل لومړي کور نه دویم کور ته صورت ونیسي؟

$$3-5-10 ?$$

10 واحد: شاه باش

$$3 \times 5 = 15$$

دریمه مرحله:

د موضوع د لوستل کېدونه وروسته دې شاگردان خپل کتابونه بند کړي. یو شاگرد دې پر تخته باندې شکلونه ځای پر ځای کړي او بل شاگرد دې د شکلونو د ځای پر ځای کېدو په وخت کې لوستل شوی موضوع په خپل ساده الفاظو سره بیان کړي.

خلورمه مرحله:

ددغو (21) شکلونو نڅه دې ښوونکی پنځه (5) شکلونه وټاکي او پر تخته دې په ترتیب سره وښلوي، بیا دې خپل شاگردانو ته دا موقع ورکړي چې د شکلونو له مخې یوه قصه بیان کړي. د قصې د بیانولو په وخت کې دې د شکلونو منظم ترتیب او شمېر په پام کې وساتل شي. هر شاگرد دې خپله قصه د خپل تصور او فکر په اساس بیان کړي او ښوونکی دې پکې مداخله نه کوي ترڅو د ټولګي ټول شاگردان په بحث کې شریک شي او هر یو پکې برخه واخلي که څه هم هغه شاگردان چې تر تاثیر لاندې راځي قصه به په مشکل سره بیانوي.

پنځمه مرحله:

یو شاگرد دې پخپله خوښه لوبوله یو ویش (21) شکلونو نڅه خوش شکلونه وټاکي او په خپله دې پر تخته باندې وښلوي او په عین وخت کې دې خپله قصه په تقریري ډول د خپل ټولګي نورو شاگردانو ته بیان کړي. ښوونکی دې د شاگرد غلطۍ د هغه د تقریر په پای کې اصلاح کړي او د شاگرد د تقریر په جریان کې دې د ښوونکي له خوا د هغه فکري انحراف نه وړکول کېږي.

کله چې پورته ډول تقریري تمرینونه خوراځي (هفتي، عملي شول، نو بیا به د ټولګي هر شاگرد خپله قصه لیکي او پخپله اصلي بڼه به یې بیانوي.

لومړۍ تقریرونه په تقریري ډول بیانېږي، بیا هغه قصه چې ځګې بیان شوی وي د دویم ځل لپاره تکرارېږي، په داسې ډول چې د ټولګي ټول شاگردان پکې برخه واخلي. په پای کې ښوونکی د قصې په بیانولو کې شاگردانو ته مرسته کوي. د ټولګي شاگردان پر تخته باندې هغه موضوع لیکي کومه چې د شاگردانو او یا یوه شاگرد پواسطه بیان شوی دی.

مور دلتہ (15) واحدہ لرو: راجی چي در 10 واحدہ پي کرو پي نو سري راتول کړي
پدي شان مور ته يو کړوپ در 10 واحدہ او يو کړوپ در 5 واحدہ پي لاس راجي:

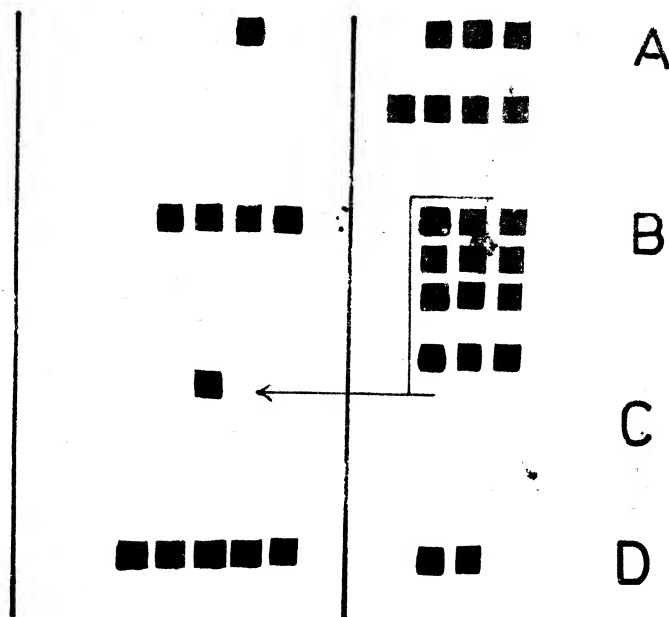
$$10 + 5 = 15$$

اوس کولای شو چي در 10 واحدہ نو کړوپ دويم کور ته رچي د لسيز عددونو کور دی
رانقل کړو، 10 واحدہ به د لومړي کور مخه دويم کور ته رانقل شي خو پي یاد ولري چي
در 10 واحدہ به پي دويم کور کي د يوې لسيز مربع پذيرعه سره بنودل کېږي
(صفحي ته مراجعه وکړي) .

په نتیجه کي يوه مربع چي 10 واحدہ بنسبي په دويم کور کي او 5 مربع کاني
چي هره يوه يي يو واحد بنسبي په لومړي کور کي په لاس راجي .
يولسيز + 5 واحدہ = 15 واحدہ

4×13
لومړي د هر څه نه د څه راځي عددونه په مربوطه کورونو کې ځای پر ځای
کړو.

13 یولسيز او 3 واحد بنسټي $13 = 10 + 3$
یولسيز مربع په دویم کور (د لسیز عددونو په کور کې) او 3 مربعګانې
چې هره یوه یې یو واحد بنسټي په لومړي کور (د واحدو عددونو په کور کې)
ځای پر ځای کېږي مونږ ته 13 ضربېدونکي واحد لرو راځي چې
اوس د ضرب کېدونکي عدد لاندې ضرب کوونکي عدد یعنی 4 چې د
خلو مربعګانو په ذریعې سره چې هره یوه یې یو واحد بنسټي ځای پر ځای کړو
اوس باید 13 په 4 کې ضرب کړو یا په بل عبارت د 13 واحدونو 4 کړو
جوړ کړو 4 ځلې یو کړو پ د 3 واحدو 2 مربعګانې چې هره یوه یې یو واحد
بنسټي په لومړي کور کې په لاس راځي.

$$4 \times 13 = 52$$

شاورځلی یوه لسیزه مربع په دویم کور کې ۴ لسیزه مربع کانی په دویم
 کور کې جوړوي.

نتیجه: ۴ لسیزه په دویم کور کې.

12 واحد په لومړي کور کې.

آیا ستاسو په فکر عملیات خلاص شول؟ نور هېڅ باید ونه کړو؟
 موږ په لومړي کور کې 12 واحد لرو. آیا دا 2 واحد دې په همدې
 شکل په لومړي کور کې پاتې شي؟
 طبعاً چې نه!

2 واحد په لومړي کور کې د کور په شکل سره راټولېږي.

یو کور د 10 واحد او 2 واحد په لومړي کور کې جوړېږي.

د 10 واحد وکړو د لومړي کور څخه دوهم کور ته نقل کېږي او هلته

(په دویم کور کې) په یوه لسیزه مربع سره راټول کېږي.

بیا 5 مربع چې هر یو یې یو لسیزه ښیي په دویم کور کې او 2

واحد په لومړي کور کې پلاس راځي

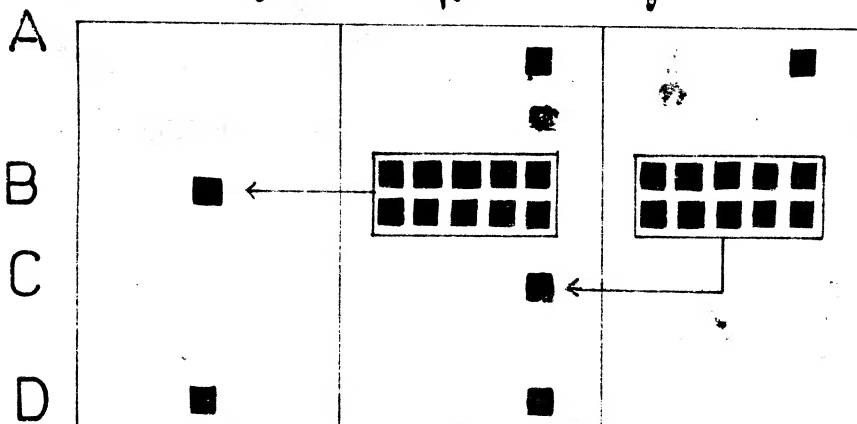
یعنې: $50 + 2 = 52$

یا: $13 \times 4 = 52$

راڻي ڇي لومري عدد ونه په مربوطه کورونو کي ځای پر ځای کړو
 11 واحد په لومري کور کي؟ نه، یو لسیز په دویم کور کي او یو مربع دیو
 واحد په لومري کور کي دایو لسیز او یو دیو واحد مربع کاني ضرب -
 کېدونکی عدد ښیي .

د ضرب کوونکی عدد لپاره - موږ یوازې یو مربع په دویم کور د لسیز
 عدد ونه کور کي، ځای پر ځای کوه .

عملیات: موږ باید د ضرب کېدونکی عدد یو لسیز او یو واحد په
 10 ضرب کړو لس ځلي یو واحد په لومري کور کي اولس ځلي یو لسیز
 په دویم کور کي (د لسیز په کور). په نتیجه کي 10 واحد په لومري (د واحد
 په کور)، کي څې په 10 مربع سره ښودل کېږي په لاس راځي. په همدې
 شان 10 مربع څې هره یو یو یو لسیز ښیي په دویم کور کي په لاس راځي.
 موږ ته په کافي پیمانه - زیاته پیمانه - ډېره کمه پیمانه مربع کاني په هر کور کي
 پلاس راځي؟ زیاتي په هر کور کي؛ 10 په هر کور کي؛ پدې صورت کي موږ
 باید 10 واحد له لومري کور څخه دویم کور ته رانقل کړو؛ 10 واحد = 1 لسیز

$$10 \times 11 = 110$$

پدې ډول یو لسیز مربع په دویم کور کې زیاتېږي .
 کور چې 11 لسیز مربع ګاڼي په دویم کور کې یو ځای پر ځای شوی دی ،
 راځی چې اوس دغه 11 لسیز مربع ګاڼي په لسګرو پ بندي کړو ؛
 پدې شان یو د لسو لسیز مربع ګاڼګروپ او یوه لسیز مربع په لاس راځي .
 اوس به 10 لسیزګروپ له دویم کور څخه دریم کور (د سلین عددونو کور ته)
 نقل کړو .

په همدې شان : یو سلین مربع په دریم کور کې
 یو لسیز مربع په دویم کور کې
 او 0 واحد مربع به لومړي کور کې ، په لاس راځي .

$$100 + 10 + 0 = 110 \quad \text{نتیجه ؛}$$

$$10 \times 11 = 110 \quad \text{یا}$$

12x25

راڻي ڇي لومري عدد ونه په صحيح توگه د ملڅي پر تخته باندې ځای

پر ځای کړو.

لومري عدد: 25 ضرب کېدونکي عدد: 5 واحد په لومري کور کې او

2 لسیزه دویم کور کې.

دویم: 12 ضرب کونکي عدد: 2 واحد په لومري کور کې، یو لسیزه دویم

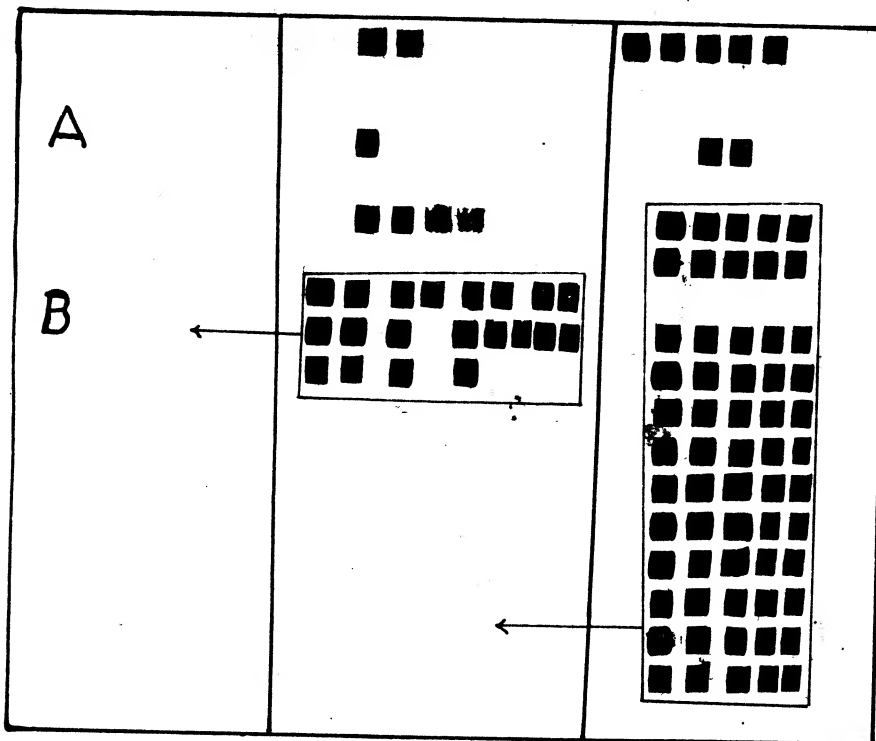
کور کې.

عملیات: 2 ځلي 25: 2 ځلي 5 واحد په لومري کور کې او 2 ځلي

2 لسیزه دویم کور کې ځای پر ځای کېږي 10 ځلي 5 واحد = 50 واحد:

پس 5 مربعګانې هر یوه د یو لسیزه دویم کور کې: 10 ځلي 2 لسیز = 2 سلین:

پس 2 مربعګانې هر یوه د یو سلین په دریم کور کې.

$$12 \times 25 = 300$$

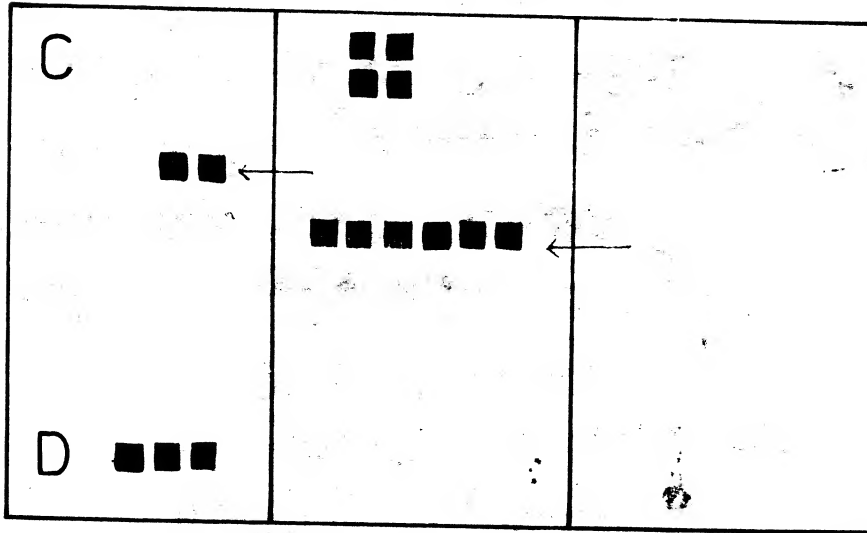
بالاخره: 60 واحد په لومړي کور کې
 په لاس راځي { 4 سلين په دويم کور کې
 2 سلين په دريم کور کې

60 واحد 6 سلين بندي: 6 مربعگانې هر يوه د يو سلين دويم کور ته را نقل کېږي
 او په لومړي کور کې 0 واحد پاتې کېږي

$$(6+4) \text{ سلين} = 10 \text{ سلين} = 1 \text{ سلين}$$

$$2 \text{ سلين} + 1 \text{ سلين} = 3 \text{ سلين}$$

$$12 \times 25 = 300$$

$$12 \times 25 = 300 \text{ (2)}$$

$$4 \times 103$$

103: 3 واحدہ + 0 سین + 1 سلینز

www.libtool.com.cn

3 مربعکائی پہ لومری کورکے

0 مربعکائی پہ دویم کورکے

1 مربع پہ دریم کورکے

4: 4 واحدہ: 4 مربعکائی پہ لومری کورکے

عملیات: 4×3 واحدہ = 12 پہ لومری کورکے

4×0 سین = 0 سین پہ دویم کورکے

4×1 سلینز = 4 سلینز پہ دریم کورکے

12 واحدہ دیگروپ د 10 واحدیا یو سینز سیجی.

10 مربعکائی دیرو واحد پہ یوہ مربع یو سینز سرہ بدلپری او پہ دویم کور

کے حای پر حای کبری او 2 واحدہ پہ لومری کورکے حای پر حای کبری

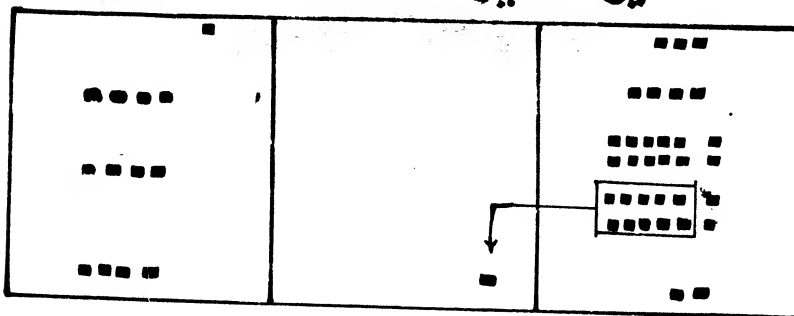
4 سلینز پہ دریم کورکے حای پر حای پاتی کبری.

نتیجہ: 4 مربعکائی هر یوہ دیو سلینز پہ دریم کور.

1 مربع دیو سینز پہ دویم کورکے.

2 مربعکائی هر یوہ دیرو واحد پہ لومری کورکے.

4 سلینز + 1 سینز + 2 واحدہ = 412

$$4 \times 103 = 412$$

8×521

www.libtool.com.cn

1 مربع دیو واحد په لومړي کور کې

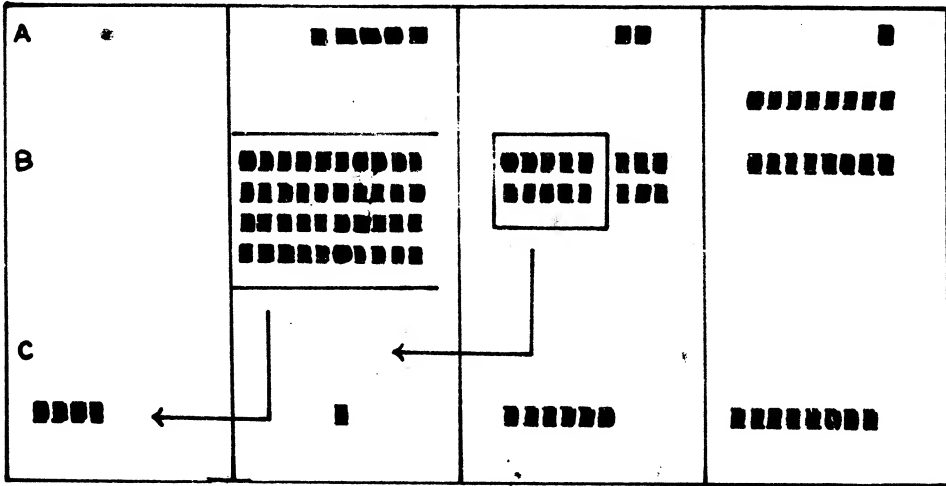
2 مربعګانې هر یوه دیو لسیز په دویم کور کې

5 مربعګانې هر یوه دیو سلیز په دریم کور کې

8 مربعګانې هر یوه دیو واحد په لومړي کور کې

عملیات: $8 \times 1 = 8$ واحد = 8 مربعګانې په لومړي کور کې $8 \times 2 = 16$ لسیز = 16 مربعګانې هر یوه دیو لسیز په دویم کور کې $8 \times 5 = 40$ سلیز = 40 مربعګانې هر یوه دیو سلیز په دریم کور کې

8 واحد په لومړي کور کې

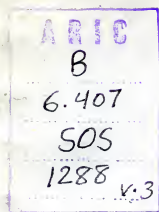
16 لسیز په دویم کور کې یو کورپ د 10 لسیزو او 6 لسیز ښي د 10 لسیز

کروپ له دویم کور څخه دریم کور ته نقل کېږي او حال دا چې لسیز په دویم کور کې

باقی پاتې کېږي په دې ډول موږ ته په دریم کور کې یوه سلیز اضافی مربع په

لاس راډرومي، بالاخره موږ ته 4 سلیز مربعګانې په دریم کور کې یا په بل

عبارت 4 زیر کورپونه او یو سلیز کورپ به لاس، راځي، دا څلور زیر کورپونه له

www.libtool.com.cn

دریم کور شخه خلورم کور (زیر کورته)، نقل کپری او هلته د خلورن زیر مربعگانو
 په ذریعه سره بنودل کپری.

نتیجه: 8 واحده په لومړۍ کور کې
 6 لسیزه په دویم کور کې
 1 سلیر په دریم کور کې
 4 زیر په خلورم کور کې

$$8 \times 521 = 1468$$

ښوونکي هغه بيان شوی موضوع لیکي کومه چې په پای کې دلغاتو د غلطیو، کړاځي غلطیو او نورو د اصلاح لپاره کتنوره وي. د ښوونکي د بیا لیکلو نه دا مطلب نه دی چې بیسېل شوی قصه کې دې بدلون راشي بلکه مطلب دادی چې بیان شوی قصه دې په لیکلي توګه صحیح وښودل شي. بیا به نو دا موضوع شاګردان خوځلی ولولي ترڅو د متن څېړنه په مجموعي ډول وشي. دا د بیان بوبل شکل دی چې ځني اصلاحات لري.

د لیکلو بوبل تمرین په دې ډول کېدای شي چې یوه قصه په تقریري ډول د لوبو د شکلونو په مرسته په مجموعي توګه بیان شي. پدې ډول چې د لوبو سامان پر تخته باندې د ټولواکړانو تر نظر لاندې پرېښول کېږي او هر یو شاګرد ورڅخه په ځانګړې توګه د قصې بیان لیکي. دا اصلاح کولو په وخت کې ټول شاګردان خپلې لیکنې د یوه بل سره مقایسه کوي.

د رياضي په ساحه کې د دې شکونو استعمال

که شکونو ته په غور سر وکړئ نو د شکونو دا اختلاف له کبله د رياضي د مختلفو
سټونو مجموعه جوړولو امکان شته لکه، د انسانانو سټ، د حيواناتو سټ، د وېږې
راوړنې د وسايلو سټ او داسې نور.

د دغو سټونو د شتوالي په اساس د سټونو د عناصرو، د فرعي سټونو او د دوو يا ډيو سټونو
د عملياتو د خپرېدو امکان پيدا کېږي.

ضروري خبرو داده چي شاگردان په خپله دلوبو سامان ځای پرځای کوي ترڅو لنډې
 نه يې وکړي ځکه چي دا يوازې د بنسټ او روزنې سامان نه دی بلکه دلوبو سامان هم دی.
 که شاگردان وغواړي ، کولای شي چي د شکلونو په هر شسې او يا حيوان باندې
 نوم کېږدي.

ریاضیات

په دې فصل کې شاگردان ته دلاندنې موضوعاتو تدریس کولای شي:

د اَبَکس Abacus (چوت) استعمال.

د لښیز سیستم زده کړه.

د دوو رقمونو یوځای کول.

د دریو رقمونو یوځای کول.

د جمع کولو طریقه

د تفریقولو طریقه

د ضربولو طریقه

د تقسیمولو طریقه

هغه مواد چې د همدې مقصد لپاره تیار شوي دي له شاگردان سره داسې کومک وکړي چې دوی دریاځي عملیاتو سره اشنا اوله نن دې نه یې وکړي.

د معلومه خبره ده هرڅومره چې دوی په دې موادو باند کار وکړي هغومره دریاځي به - سیستمونو باندې ښه پوهېدای شي.

هغه معلم چې د اعضاءین ښیي لوی مسؤلیت په غاړه لري. کله چې کوم شاگرد دریاځي قواعد ښه زده کړي نو د امر ق په لاس وړجي چې خپله مطالعه زیاته او پراخه کړي.

د شپږ (6) کلونو په عمر کې یو ماشوم خپلې راتلونکې دندې لکه: ډاکټري، انجینیري یا بل کوم مسلک ته سوق او هڅول کېدای شي.

دچوت او مربع کاندو استعمال طریقه

تاسو نسل مربع کافي لری چې په څلورو برخو ویشل شوی دي او مختلف رڼونه لري. همدارنگه دریاځي دچوت جوړولو لپاره درې پنډې کړنې موجودې دي چې تخته پر څلورو مساوي برخو ویشي.

4	3	2	1
---	---	---	---

--	--	--	--

- په لومړي کور کې یو مربع یو واحد ښيي.
- په دویم کور کې یو مربع یو سلین ښيي.
- په دریم کور کې یو مربع یو سلین ښيي.
- په څلورم کور کې یو مربع یو ندریز ښيي.

د تختي داستعمال طريقه

يو شمېر مواد چې د بېلابېلو برخو څخه تشكيل شوي دي تاسو ته درکول کېږي.

۱- يوه څپر رنګه تخنه چې ۱۰۴ متره اوږدوالی او يوه متر سوري ولري

۲- يوه د ۲۱ شکلونو لوبه چې د يوه افغان مهاجر د ژوند يوه برخه څرګندوي.

۳- سل مربع کاڼي چې په څلورو بېلابېلو ټکونو ګروپ بندي شوي دي.

۴. د الف له رنګ څخه .

۴. د ب له رنګ څخه .

۱۰ د ج له رنګ څخه .

۱۰ د د له رنګ څخه .

۴- يوه بيا تي .

۲۱ شکلو نه دايو بشت (۲۱) شکلو په يوه تخنه کې جوړ شوي دي . خپلو شاګردانو ته ووايي

چې هر يو شکل د بيا تي پواسطه په داسې ډول پرې کړي چې د ګندول شویو لوبڼکي کړای شوو کرښو باندې

خوا پرې شي . داد شاګردانو د فضايي تصور او عملي کار لپاره د پلورن ترين دی . دوی ته ووايي چې په وړو او احتياط

سره کار وکړي ترڅو خپله شکلو نه پرې نه شي . په پای کې تاسو ته د لوبو ۲۱ شکلو نه لاس ته درځي .

يو آس	يو غوايي	يوه خيمه	يو کور
-------	----------	----------	--------

يوه غوا	يو اوښ	يوه لاری	يوه تانګه
---------	--------	----------	-----------

يوه مېښه	يو پښی د ناستي په حال کې	يو سړی .
----------	--------------------------	----------

SOS/PG* BELGIUM-SOLIDARITE AFGHANISTAN

PER CENTES PRO CENTIBUS

Solidarité Afghanistan

دڙبې او درياڅي تدريس لپاره دلته څي تختې لارښود

ليکونکي : بنوا « هوشن »

ژباړونکي : محمد اکبر « تنهيوال »

تصحيح کونکي : عبدالعزيز « نصيري » او

عبدالحی « کډا خېل »

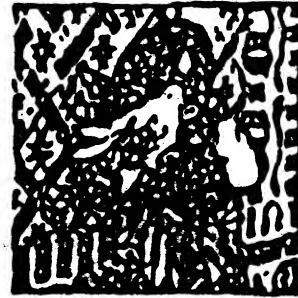
۱۹۸۸ - پېښور

SOS/PG* BELGIUM-SOLIDARITE
www.libtool.com.cn
AFGHANISTAN

PER CENTES PRO CENTIBUS

Solidarité Afghanistan

د ژبې او د رياضي تدريس لپاره
د ملاتړي تختې لارښود

ليکونکي: بنوا «جوشن»

ژباړونکي: محمد اکبر «تنهيوال»

تصحيح کوونکي: عبدالعزيز «نصيري» او

عبدالحی «کداخېل»

پېښور- ۱۹۸۸

د ژبې او درياضي تدريس لپاره د لمخې تختې لارښود

ليکونکى:	بنوا «هوشن»
ژباړونکى:	محمد اکبر «تغیوال»
تصحیح کوونکى:	عبدالعزيز، نصیری
	او عبدالحی «کداخېل»

پېښور، کال ۱۹۸۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

www.libtool.com.cn

سريزه

د ښوونې او روزنې پوهان او استادان په دې عقیده دي چې شاگردان ته د یو تصویر (Picture) ښودنه او بیا د دې تصویر په هکله د شاگردانو له خوا خبرې اترې د یو زړغاټو د تدریس سره سمون لري. همدارنګه شاگردان ته د یو مثال حل د سل ګونو تعریفاتو څخه ډېر ګټور واقع کېږي.

د پوره حقیقت له مخې د لومړنیو ښوونځیو د شاګردانو د مورنۍ ژبې او ریاضي مضمونونو د تدریس د ښه والي لپاره د تدریس مرستیال مواد چې د لڅي تختې (Feltboard) او د دې مرستیال مربوطه کیتونه (Kits) دي د (SDS/PG Belgium) افغانستان سره د پیوستون ادارې د ښوونکو د روزنې په مرکز کې برابر شوي دي.

هغه ښوونکي چې د څلور میاشتني سیمینار څخه وروسته خپلو ښوونځیو ته یې هر یو ته یوه دلخې تخته او ورسره دریاڅي د عددونو د ښوونې لپاره یو شمیر مربع ګانې او یو څو مهم تصویرونه چې د افغان مهاجرو د ژوند سره اړیکې لري ورکول کېږي.

د دې درسي مرستیالو موادو (Teaching Aids) څخه هغه وخت ډېره ګټه اخیستل کېږي چې ورسره دې موادو د استعمال لار ښود هم موجود وي. د لار ښودلو مری په - فرانسوي ژبه د دې مرکز د ایرکټر ښاغلي ښوا «هوشن» پواسطه ولیکل شو چې بیا د ایه پښتو ترجمه او ترتیب شو هیله ده چې د محترم ښوونکو سره د تدریس په ښه والی کې مرسته وکړي.

ومن الله توفیق

عبدالعزیز «نصیری»

دموضوع کانو فہرست

مخ	موضوع	شماره
۱	د تخقی د استعمال طریقہ	۱
۲	د مورفی ژبې په ساحه کې د دې شکلونو استعمال	۲
۶	د ریاضي په ساحه کې د دې شکلونو استعمال	۳
۸	د ابکس Abacus (چوټ) استعمال	۴
۹	د چوټ او مربع کانو د استعمال طریقہ	۵
۱۰	د دسمال یاد لسیز سیستم پېژندنه	۶
۱۲	د 30 د عدد بنودنه	۷
۱۳	د 32 د عدد بنودنه	۸
۱۵	د 105 د عدد بنودنه	۹
۱۷	د 115 د عدد بنودنه	۱۰
۱۱	د جمع قاعده	۱۱
۲۰	د دوو عددونو جمع کول چې مجموعه یې د 10 او 20 ترمنځ وي	۱۲
۲۱	د دوو عددونو جمع چې هر یو یې د دوو مرتبو څخه جوړ شوی وي	۱۳
۲۲	د دوو عددونو جمع چې یو یې د پنځه کرښې بلې خوا ته اړول کېږي	۱۴
۲۴	د دوو عددونو جمع چې د جمع حاصل یې له 100 څخه نه پاتې وي	۱۵
۲۶	د دوو عددونو جمع چې د جمع حاصل یې له 100 څخه نه پاتې او د پنځه کرښې نه اړول کېږي	۱۶

ب

- ۲۹ ۱۷ ددو وعدو ونو جمع چي هريوي دسلون نريات وي.
- ۳۲ ۱۸ تفریق
- ۳۷ ۱۹ دهغو دودو وعدو ونو تفریق چي دلسين مربع يي دلسون نريات وي
- ۳۶ ۲۰ دهغو دودو وعدو ونو تفریق چي هريوي يولسين او يا خولسين عددونو نيسي
- ۳۷ ۲۱ ددو وعدو ونو تفریق چي هريوي له سلو څخه کم وي
- ۳۹ ۲۲ ددو وعدو ونو تفریق چي لومړی عدد يي له سلو څخه نريات وي
- ۴۱ ۲۳ دهغو دودو وعدو ونو تفریق چي دتفریق حاصل يي له سلو څخه نريات وي
- ۴۳ ۲۴ دهغو دودو وعدو ونو تفریق چي يويي له 1000 څخه نريات وي
- ۴۶ ۲۵ ضرب